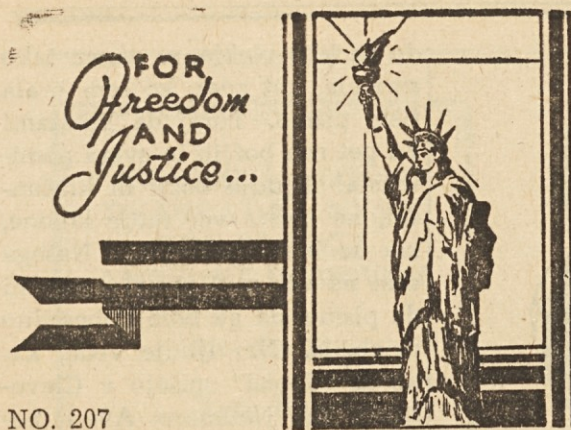

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND 3, O., MONDAY MORNING, OCTOBER 23, 1950

LETO LII — VOL. LII.

NO. 207

Sodobni dogodki in komentarji

KAKO JE V JUGOSLAVIJI, o tem ni danes nihče več v negotovosti in dvomu; tudi oni slovenski naprednjaki in zagovorniki Titovega režima, ki so v zadnjem času obiskali domovino, so si zdaj na čistem, kako stvar stoji. Vsi ti vedo povedati o brezglavi nesposobnosti režimovcev, o splošnem pomanjkanju vsega najpotrebnejšega in o brezobzirni samopašnosti partijecev ter ostalih spicljcev te policijske države.

PARDON! — Vsi naprednjaki ne pravijo, da je tako, kakor je zgoraj zapisano. Milan in Mirko iz Chicaga, ki sta se na stroške sestradanega ljudstva gostila v družbi nove proletarske aristokracije in njenega omedaljenega boga, sta na primer navdušena za novo stanje stvari, kakor je navdušena zanje tudi mati ministra Mihe Marinka, ki pravi, da ni bilo v Jugoslaviji še nikoli tako dobro kakor je zdaj.

KER JE MILAN vsekakor v intimnih odnosih z novim jugoslovanskim dvorom, njegovimi komorniki in ceremoniarji kakor tudi z ministri republike Slovenije, bi nam morda on pojasnil gotove stvari, ki nam "nikakor ne gredo v glavo", kakor bi rekel močič pod težo velikega vprašaja. Morda bo en vedel kaj več povedati o suši v Jugoslaviji, namreč o tisti suši, ki jo označujejo časnikarji in sotrudniki "Slovenskega poročevalca" in "Ljud. pravice" z narekovanji in ki jo pišejo takole: "Suša". Ta letošnja suša je na primer povzročila, da je pridelalo državno veleposestvo v Beljah letos mnogo več pridelkov kakor druga leta in da je oddalo letos 120.000 prašičev, dočim jih je oddalo lani samo 75.000!

AMPAK TO JE LE EN ČUDEZ te suše ali "suše"; je še nešteto drugih, o katerih bomo spregovorili tekoči teden v naših uredniških člankih, kjer bo med drugim tudi povedano, kako v Mariboru prodajajo drva na — kile. . . Da, na kile, ne na kladre in kubične metre, kakor včasih v gnili Jugoslaviji in drugod po reakcionarnem svetu. . . O vseh teh nezapodljivih čudežih, ki nam "nikakor ne gredo v glavo", poročata gori omenjena ljudskodemokratska, progresivna ljubljanska dnevnikarja, ne morda kakšna reakcionarna fašistična trobila, ki hočejo v kati zatreti plemeniti eksperiment, pri katerem je jugoslovansko ljudstvo preizkusni kunc.

PA PROSTOVOLJNO DELO! Nadaljni čudeži! Sredi histeričnega udarništa, ko so se ljudje kar topli v prizadevanju, kdo bo več doprinesel k prostovoljnemu delu za izgraditev socialistične države in družbe, pa grode in na vsem lepem ukinejo prostovoljno delo, ki je bilo ljudstvu v največjo uteho in radost!

PA ODVZEM posebnih odmerkov visoki aristokraciji in nižjim partijskim plemičem, o čemer je pretekli mesec poročalo vodstvo Ljudskih front! . . . Kakšne posebne odmerke jim bodo odzeli, saj vendar niso nobenih prejeli in imeli! Mar ne vlada tam enakost in bratstvo ter geslo, da kdor ne dela, naj tudi ne je?

JAVNOST upravičeno pričakuje, da bodo slovensko-ameriški vice-konzuli pojasnili te nepojmljive zagonetke. — A. Š.

"Že črček prepeva"

Včerajšnja ljubka prireditelj "Že črček prepeva . . ." je lepo izpadla. Prireditelj je otvoril Mr. Matt Intihar, ki je predstavil kot glavnega govornika g. dr. Miho Kreka, ki je prišel nalašč za to priliko s svojo soprogo iz New Yorka. Govor dr. Kreka je bil poetičen, prisrčen in topel, odgovarjajoč letnemu času, opravilu v gorah in slovenskim šegam, združenim s pozicijo trgovca.

"Že črček prepeva . . . Prepeva! . . . Saj ne prepeva, le cvrči, pa vendar sta ga slovensko srce in slovensko razpoloženje označila za pevca, ker samo s pesmijo more slovenski rod dati izraz čustvom, ki mu prešinjajo srce v bajnih kresnih nočeh poznege poletja, ko črček "prepeva," in v toplih sončnih dneh zgodnje jeseni, ko v prisojnih gorah grozdje zori in njegove nabrekli jagode čakajo, da se jih stisne v sladki sok, ki otožnost odganja in srce radosti. Tem goricam, tem zidanicam, tem prelepim šegam trgovca in martinovljanja je posvečen današnji dan in današnji program, je rekel govornik.

Z dr. Krekom in njegovo gospo soprogo je prišel k tej prireditvi iz New Yorka tudi Rev. Bernard Ambrožič, glavni tajnik Lige ameriških katol. Slovencev.

O ostalem poteku programa bo še pozneje poročano.

Za zdaj naj omenimo le, da so bile vse točke dobro izvedene in da je bila udeležba občinstva nad vsako pričakovanje zadovoljiva.

Brodolomci mesec dni na odprtem morju

PANAMA. — Parobrod Morazan je rešil na odprtem morju 20-letnega Simona Maduro in 21-letnega Jose Waverja, ki sta bila mesec dni na splavu na morju. Njun tretji tovariš, J. Adams, je umrl dva dneva pred rešitvijo. Trojica se je podala na zabavno potovanje na morje, pa jih je veter zanesel na široki ocean.

SHOWERS

Oblačno, od časa do časa rahel dež in hladno.

Tri na dan

Ušesa si zamašite, da ne boste slišali! V New Yorku živi milijonar, ki je eden največjih raketirjev v Ameriki. Njegovo ime je Frank Costello. Prišel je iz Italije in je naturaliziran državljan v Ameriki.

Ameriška vlada bi ga lahko deportirala, ker mu je dokazano, da je legal, ko je iskal ameriško državljanstvo. Komur se kaj takega dokaže, se mu takoj vzame državljanstvo in se ga deportira v njegovo rojstno domovino.

Vsaakega, ki je revež in brez vpliva. Frank Costello je pa milijonar, ki je daroval mnogo denarja v strankino (demokratsko) blagajno. Zato lepo sedi v svoji palači v New Yorku. Ne bo deportiran . . . pod to vlado že ne.

UJETNIKI SO UMIRALI 'KOT MUHE'

Trije ameriški ujetniki, ki so preživeli 160 milj dolgi "smrtni pohod", pripovedujejo da so ameriški ujetniki umirali "kot muhe". . .

PYONGYANG, 20. oktobra. — Trije ameriški vojni ujetniki, ki so preživeli grozo 160 milj dolgega "smrtnega marša" iz Seoula v Pyongyang, so izjavili, da so ameriški vojni ujetniki umirali na tem pohodu "kot muhe". Dalje so povedali, da je ta pohod pričelo pod brutalno strážo komunistov 283 ameriških vojni ujetnikov, da so ga pa le maloštevilni preživeli.

Omenjeni so povedali, da so komunisti na pohodu pretepali in streljali vojne ujetnike, zlasti one, ki so na potu omagali. Oni, ki so ostali živi, so bili poslani severno od Pyongyanga 14. oktobra, to je komaj štiri dni pred prihodom osvobodilnih čet.

Usoda amer. generalmajorja William A. Dean-a, pogrešanega poveljnika ameriške 12. divizije, je še vedno tajnstvena. Ti trije preživeli so povedali, da jim je bilo v Seoulu rečeno, da je general Dean v Pyongyangu, v Pyongyangu pa jim je bilo rečeno, da je umrl v Seculu.

Kardelj in Popovič pri državnem tajniku Dean Achesonu

WASHINGTON. — V petek je sprejel državni tajnik Acheson jugoslovanskega poslanika Popoviča, s katerim je razpravljalo o ameriški pomoči Jugoslaviji, ki je bila prizadeta po suši. Opazovalci položaja pravijo, da bi nagla in realistična akcija od strani Zed. držav spravila Jugoslavijo bolj odločno v zapadni torzar.

Tozadevni sporazum v principu je bil dosežen že dan poprej med jugoslovanskim zunanjim ministrom Kardeljem in tajnikom Achesonom. Kardelj je povedal časnikarjem, da znašajo jugoslovanske izgube zaradi suše približno \$600.000.000.

Izdajalec Greenglass je priznal svoja podla dejanja

NEW YORK. — David Greenglass, 28 let stari bivši armadni saržent, ki je bil uposlen v napravah v Los Alamos, kjer izdelujejo atomske bombe, je priznal, da je kriv zarote izdajanja atomskih skrivnosti Sovjetski zvezi.

Ko je sodnik bral Greenglassovo obtožnico, ga je Greenglass poslušal s sklonjeno glavo. Njegova obsodba bo proglašena 4. decembra.

Greenglass je imel zveze z Anatolijem Jakovljevom, bivšim sovjetskim vicekonzulom v mestu New Yorku, in z atomskima špijonoma ter izdajalcema Harryjem Goldom iz Philadelphije in Dean Slackom, ki se je tudi priznal krivega ter bil obsojen v Greenville, Tenn., na 15 let ječe.

Novi grobovi

Louis Bošnjak
V petek popoldne je umrl poznani rojak Louis Bošnjak, stanujoč na 15719 School Ave. Bil je star 66 let in doma iz sela Klukocovca na Hrvaškem, v Ameriki od 1913. Tukaj zapušača ženo Evo in nečaka Albina ter mnogo prijateljev. Bil je član društva sv. Janeza Krst. ABZ in sv. Nikolaja HBZ.

Pogreb pokojnega bo ob 8:30 iz pogrebnega zavoda Mary A. Svetek, 478 E. 152. St. v cerkev Marije Vnebovzete in na pokopališče Kalvarijo.

Henry L. Stimson, bivši državni in vojni tajnik, umrl

83 let stari državnik je bil v kabinetih štirih predsednikov.

COLD SPRINGS HARBOR, N. Y. — Dne 20. oktobra je umrl na svojem domu Henry L. Stimson, drž. tajnik v kabinetu predsednika Hooverja in vojni tajnik pod tremi drugimi predsedniki. Ob svoji smrti je bil star 83 let; podlegel je srčni hibi.

Pred tedni si je zlomil kolk, toda ta poškodba ni bila vzrok njegove smrti.

Dne 20. oktobra popoldne se je dal odpeljati na sprehod po svoji farmi, toda mu je nenadoma postalo slabo, tako da so ga morali odpeljati na domov. Tam je še tisto popoldne podlegel srčni hibi. Zapušača ženo. Otrok zakonca nista imela.

Armada bo pozvala 1.522 zdravnikov

WASHINGTON. — Odbor za obrambo je zahteval od oblasti za vojno navačenje, naj v bodočih treh mesecih pokliče v vojaško službo 1.522 zdravnikov, zobozdravnikov in živinozdravnikov.

NAJNOVEJŠE VESTI

SUNCHON, Koreja. — V petek ponoči so korejski komunisti v bližini železniškega predora, deset milj od Sunchona, masakrirali najmanj 68 ameriških vojni ujetnikov.

SEOUL, Koreja. — Južnokorejske čete so bile v nedeljo samo še 50 milj od mandžurske meje, kamor so prodrle za bežečimi komunisti.

"HUMOR"

današnje Slovenije
(Iz ljubljanskega "Pavlihe").

Operativa

"Ali bi lahko govoril z direktorjem?" — "Nemogoče, je v Beogradu."

"Pa z njegovim namestnikom?" — "Tudi ne, je na konferenci na ministrstvu."

"A s sekretarjem?" — "Ta je pa na seji oblastnega odbora."

"Kaj pa računovodja?" — "Je v banki."

"In planer?" — "Na Planski komisiji."

"Pa pokličite evidentičarja!" — "Ga ni, je na terenu."

"Hudiča, s kom pa potem lahko govorim?" — "Z ostalimi nameščenci!"

"Kako, če ni nikogar tukaj?" — "Saj so! Na dvorišču razkladajo drva"

(Takele "operative", "sekretarji", "evidentičarji", "planerji" in ostale nerazumljive spake so najbrž tudi mnogo pripomogle k sedanjemu jugoslovanski "suši". Ured.).

ODSKOK AMER. PADALCEV V SEVERNI KOREJI

Pod osebnim vodstvom generala MacArthurja je odskočilo v petek v Severni Koreji na zemljo nad 4.000 ameriških padalcev, v nedeljo pa nadaljna skupina 1.800 mož.

TOKIO. — V petek je odskočilo severno od zavzetega Pyongyanga na zemljo 4000 padalcev, nila nazaj na baze ter se vrnila dočim je pehota Zdr. narodov z vso njihovo opremo: s havbi-sunila ob vzhodni obali 90 milj cam, jeepi, strojnicami ter ostalim orožjem, ki so ga odvrgla s severnim Korejcem zadnji udarec v tej vojni.

Paratruparji ali padalci so udarili čez glavne ceste in železnice izven Pyongyanga s smelim namenom, da zapro v past 27.000 komunistov, ki beže iz zavzetega Pyongyanga proti mandžurski meji.

Odskok padalcev je osebno vodil in nadziral general MacArthur, ki je krožil v svojem velikem štirimotornem letalu nad letali s padalci, nakar je pristal v Pyongyangu, kjer so bili še vedno v teku poulični boji. Ko je izstopil iz letala, je radosten in jeves.

SEUL, 22. oktobra. — Južnokorejske čete so udarile z veliko naglico proti mandžurski meji, da zapečatijo usodo ostankov severnokorejske armade.

Pet južnokorejskih divizij, ki jim je gen. MacArthur ukazal pogon proti mandžurski meji, je bilo včeraj oddaljenih že 80 milj od te meje.

Sovj. zveza je sklicala konferenco satelitov v Pragi, kamor je poslala ministra Molotova

Sovjetija, ki je do zob oborožila vzhodno Nemčijo, grozi, da oborožitve zapadne Nemčije ne bo trpela.

PRAGA. — Dne 20. oktobra Sovjetska zveza, Albanija, Bolso prispeli semkaj V. M. Molotovi iz Sovjetske zveze in zunanji ministri sedmih nadaljnjih komunističnih držav, ki bodo zapadne Nemčije" česar Sovjetska zveza "ne bo trpela."

Sovjetska zveza torej "ne bo trpela militarizacije zap. Nemčije", kjer nameravajo zapadni zavezniki oborožiti policijsko silo, dočim so pričeli sovjetski oblastniki v svoji vzhodni zoni delati načrte za konskripcijo ali obvezno vojaško dolžnost Nemcev v njihovih zoni. V ogromni "policijski sili", ki obstoja iz Nemcev, katere je oborožila Sovjetska zveza z vsem modernim orožjem, tanki, letali, topovi in strojnicami, je danes 60.000 oficirskih kandidatov, ki študirajo pod nadzorom sovjetskih oficirjev moderno vojno strategijo na kopnem in na morju.

Na tej konferenci v Pragi so reprezentirane sledeče države: * * *

Vse na komando, — tudi ploskanje Stalinu!

WASHINGTON — Vsi lojalni in dobri komunisti v Madžarski morajo aplavdirati in najmanj pet in dvajsetkrat zaploskati z rokami, kadar koli je v javnosti imenovano Stalinovo ime.

"Glas Amerike" je dobil kopijo naredbe, ki jo je izdala komunistična visoko komanda v Madžarski, ki dela med drugim zakone, kako je treba ploskati komunističnim glavarjem. S tem ukazanim ploskanjem nastanejo nato tiste "spontane demonstracije" na partijskih shodih, od katerih od časa do časa beremo.

Tu navajamo fermane ali ukaze za ploskanje, kakor so jih odredili visoki madžarski komunistični voditelji:

Kadar koli je imenovano Stalinovo ime: Vsi navzoči naj vstanejo in pet in dvajsetkrat zaploskajo.

Za Matjaža Rakosija, generalnega sekrčarja komunistične partije v Madžarski, se vstane in petnajstkrat zaploska.

Za komunističnega ministra Ernoe Geroe-a: ostanite na sedežih in zaploskajte desetkrat!

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Prihod iz New Yorka—

Včeraj je prišel iz New Yorka v Cleveland Mr. Anton Svet, upravnik lista "Glas naroda." Prišel je obiskat sestro, ki je bila pred nekaj dnevi v avtomobilski nezgodi. Mr. Svet je še isti večer odpotoval nazaj v New York.

Tajnik bolan—

Anton Zeleznik, tajnik dr. Tabor št. 139 SNPJ, se je moral podati v bolnišnico. Članstvo naj se v vseh društvenih zadevah obrne na podtajnika John Vatovec Jr., 10801 Prince Ave., telefon BR 1-4582.

Pošilja pozdrave—

Eva Ozbolt pozdravlja iz San Bernardino, Calif. vse Newburčane in rojake v okolici E. 95th St. in Way Ave.

"La Traviata"—

Pevci in pevke Glasbene matice vam bodo podali v nedeljo 5. novembra svetovno priljubljeno opero "La Traviata" v slovenskem jeziku. Poslužite se te lepe prilike in posetite to prireditelj. Vstopnice lahko dobite v Oražmvi trgovini v SND, ali pri članih Glasbene matice. Cene vstopnicam so po: \$1.00, \$1.50, \$2.00 in \$3.00. Vsi sedeži so rezervirani.

Na operaciji—

Mrs. Frances Perko iz 1092 E. 174 St., se nahaja v Grace bolnici na zapadni 14. cesti, kjer je prestala težko operacijo. V bolnici bo do srede. Upamo, da se ji bo zdaj ljubo zdravje popolnoma povrnilo.

Nova cerkev v Euclidu—

Včeraj so zasadili prvo lopato za novč cerkev sv. Kristine na 222. cesti. Poleg cerkve bo tudi šola. Vse skupaj bo stalo okrog \$300.000. V cerkvi bo prostora za 650 oseb, dočim bo imela šola 12 razredov. Pri ceremonijah včeraj sta govorila euclidski župan Sims in okrajni prosekutor Cullitan.

Vile rojenice—

V soboto so se oglasile vile rojenice pri družini Mr. in Mrs. Frank Hren, 7023 St. Clair Ave. ter jih obdarile z zalo punčko, ki je tehtala ob rojstvu 6 funtov in 4 unče. Vse je zdravo in veselo. Mati in dete se nahajata v Womans bolnišnici. Čestitam!

"Social Security" urad

v novih prostorih—

Urad Socialnega zavarovanja (Social Security) se je preselil v nove prostore, in sicer od danes naprej se morate v vseh zadevah, tikajočih se tega zavarovanja, obrniti na vodstvo v Chester - 12th poslojpu, 1120 Chester Ave. Telefonska številka v novem uradu bo MA 1-9822. — Ako boste torej iskali člansko karto za socialno zavarovanje, ali se hoteli prijaviti za podporo socialnega zavarovanja, kakor tudi za slučaj, da želite dobiti podatke glede vašega zavarovanja za starostno pokojnino itd., se zglasite na novem naslovu na 1120 Chester Ave.

Iz raznih naselbin

LA SALLE, Ill. — Dne 9. okt. je umrl Frank Dolanc, star 71 let, rojen v Trbovljah, v Ameriki 42 let. Tukaj zapušača ženo, dve hčeri, med njimi poznano Mary Janko, v Chicagu tretjo hčer, in štiri vnuke. — Prvega oktobra je naglo umrla Stefanija Strehar, stara 37 let, rojena tukaj. Zapušača mater, sestro in dva brata.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. HENDERSON 1-0628 CLEVELAND 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and English Editor: Mary Debevec
Editor in Chief: Anton Sabec; Mg. Editor: Frank A. Turek;
Associate Editor: Vinko Lipovec

NAROČNINA

Za Zed. države \$8.50 na leto; za pol leta \$5.00; za četrt leta \$3.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$10.00 na leto. Za pol leta \$6.00, za 3 mesece \$3.50.

SUBSCRIPTION RATES

United States \$8.50 per year; \$5.00 for 6 months; \$3.00 for 3 months.
Canada and all other countries outside United States \$10 per year. \$6 for 6 months, \$3.50 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd 1879.

83 No. 207 Mon., Oct. 23, 1950

Borba za svetovno revolucijo

Dogmo o komunistični svetovni revoluciji je postavil Marx, in Lenin je dodal, da je trajna zmaga komunizma samo v nekaterih državah nemogoča, da komunizem ne more obstojati v svetu ob strani današnjega gospodarskega reda, ki sloni na zasebni lastnini in zasebni iniciativi. Zato mora komunizem, ako hoče zmagati, izvesti komunistično revolucijo po vsem svetu, pa bilo tudi z oboroženo silo. Drugače je komunistična ideja obsojena na neizbežno propast.

Po Leninovi smrti je zamisel o svetovni revoluciji ostala gonilna sila ruskega boljševizma in njen nosilec Trocky je hotel, da se ves ruski narod z vsem državnim aparatom stavi takoj na razpolago za borbo za svetovno revolucijo. Stalin ni smatral ruskega naroda še zrelega za tako ogromne žrtve za komunistični poskus in je nastopil proti svetovni revoluciji, namreč proti Trockemu. Ne zato, ker bi bil proti svetovni revoluciji, temveč zato, ker je smatral, da je v ruskem narodu še preveč domoljubja in narodnostnega čuta, da bi šel v borbo za internacionalne komunistične načrte. Stalin je bil boljši opazovalec kot Trocky in večina ruskih komunistov je šla za njim. Trocky je moral v pregnanstvo in ker je bil tudi v pregnanstvu nevaren Stalinu, je bil po komunističnem običaju umorjen v Mehiki.

Po pregnanstvu Trockega je Stalin udaril na narodnostno struno in je s petletkami stopnjeval oboroževanje Rusije pod pretezo obrambe ruskih državnih koristi pred zahodnim svetom. Leta 1939 je sklenil s Hitlerjem v brk zastopnikom Anglije in Francije, s katerimi se je še pogajal proti Hitlerju, prijateljsko pogodbo in s tem opogumil Hitlerja, da je napadel Poljsko in tako začel drugo svetovno vojno. Brez te napol zavezniške pogodbe z boljševizmom ne bi bil nikoli Hitler stopil v drugo svetovno vojno. Stalin je računal, da bo ponej za lahko udaril in premagal v medsebojni vojni izkrmavalo Nemčijo in njene zahodne sovražnike Anglijo, Francijo in tudi Ameriko ter tako z mečem ruskih armad razširil dogmo o komunistični svetovni revoluciji. Ali prevaril se je! Nemci so l. 1941 vdrlji, rušili in požigali vse do Leningrada, Moskve in Kavkaza. In ako ne bi bili Amerika in Anglija priskočili Rusiji na pomoč, ne bilo bi danes več duha ne sluha niti o Stalinu niti o komunizmu!

Med vojno se je po napadu Nemčije Stalin navidez odrek komunistični svetovni revoluciji, je celo razpustil in dokaz svoje "dobre vere" komunistično internacionalo. Ali komaj je bila Nemčija potolčena, je Stalin dvignil glavo in zopet vrge v svet parolo za komunistično svetovno revolucijo.

Ta revolucija hoče uničiti današnji na svobodi, zasebni lastnini in zasebni iniciativi zgrajeni svetovni red. Zmaga komunizma bi pomenila,

v politiki — polišijsko državo, suženjstvo in slepo pokorščino ljudskih množic pred vladajočo kasto peščice komunističnih agitatorjev, podpiranih od tajnih policij;

v gospodarstvu — izkoreninjenje vsake zasebne iniciative in zasebne lastnine in vsakega blagostanja ter izenačenje življenjske ravni vseh ljudi navzdol, v splošno, kolektivno beračijo;

na socialnem polju — prepoved stavk (štrajkov), popolno odvisnost delovnega ljudstva od edinega delodajalca — vsemogočne totalitarne komunistične države, lastnice vseh dobrin in pridobitvenih sredstev, s koncentracijskimi taborišči za prisilno delo nepokornih delavcev;

na prosvetnem polju — od zgoraj vodeno umetnost v znamenju slavošpevov vladajočim in hlapčevsko šolo v službi komunistične propagande;

v zasebnem življenju — mržnjo otrok do staršev, zavist in sovraštvo med raznimi sloji in poklici, ovajanje svojega bližnjega, izpodkopavanje družinskega življenja, zanižanje vere in vseh moralnih vrednot, ki jih je človek skozi tisočletja podedoval.

Danes je človeštvo po zaslugi komunizma ločeno v dva sveta. Na Vzhodu; svet policijskih držav s totalitarno absolutističnimi režimi, kjer je človek ponižan na mrtvo številko pod nenehno kontrolo tajnih policij, ki s terorjem drže na oblasti onih par tisoč vladajočih, ki se zbirajo v politbirojih in centralnih komitejih komunistične stranke, in ki pripravljajo komunistično svetovno revolucijo. Na Zahodu: svet svobode, človeškega dostojanstva in prostosti podčinca v okviru demokratskih dolžnosti in pravic. Zahodni svet noče svetovne revolucije, ampak hoče ohraniti vse, kar je dobrega od sedanjega družabnega reda, slabo pa izboljšati z evolucijo, to je z razvojem, z odpravo kričečih gospodarskih in socialnih razlik, ne da bi se pri tem uničila zasebna iniciativa in lastnina, ampak da se del večjih dohodkov, ki jih posameznik ne potrebuje za svoje dostojno življenje, odda v obliki pravičnega obdavčenja državi, ki mora skrbeti za vzpostavitev socialne pravice za vse sloje državljanov.

V tem je ona nepremostljiva razlika med komunisti-

čnim svetom in zahodno demokracijo. Zato odklanja in mora odklanjati vsak razumen človek, ki s svojo glavo misli in ki si ne domišlja, da bi se mogel kdaj dokopati do vladajočega sloja komunističnih mogotcev, današnji komunizem. Pa naj bo to ortodoksni kominformizem ali odpadniški titizem, z vsemi svojimi priveski, frontami in zakrinkanimi komunističnimi organizacijami, kot so: Osvobodilna fronta, Italijanska - slovenska fronta, SIAU, Slovenska - hrvatska prosvetna zveza itd. Kajti vse te organizacije s svojim časopisjem širijo in s svojim delovanjem podpirajo edinole borbo za komunistično svetovno revolucijo. To je najvišji cilj komunizma! Vse njihovo ostalo delovanje na drugih poljih, prosvetnem, narodnem itd., je le krinka, pod katero lovijo ono verno ljudstvo v svoje vrste, ki ni hotelo nasesti njihovi varljivi in zapeljivi propagandi obljub o raju v komunističnih držav.

Zahodni demokratski svet se je borbi s komunizmom izogibal do skrajnih mej. Sedaj je borbo sprejel!

Naš delavec, kmet, obrtnik, trgovec, razumnik, se mora končno zavesti, kje je njegovo mesto. Ali v vse uničujočem komunizmu ali v demokraciji, katera hoče ohraniti vse, kar je dobrega v sedanjem družabnem redu in popraviti njegove hibe in napake v dobroti vseh slojev in stanov.

Ni več časa za kolebanje med tema dvema svetovoma! Kdor je mož, kdor ima hrbenico, naj se odloči, ali na levo ali na desno, za komunistično svetovno revolucijo ali proti nji!

Izjema je dovoljena le pri onih, ki so gospodarsko ali drugače od komunistov odvisni, ki pa v svojem srcu čutijo z nami in nas podpirajo v pričakovanju končne zmage demokratičnih načel.

BESEDA IZ NARODA

Tone
s
hriba
piše

Ali služiš resnici — ali laži?

Joliet, Ill. — Večinoma je vsak človek zasidran v neko miselnost, pa naj že bo ta taka ali taka. Prav malo je takih, ki niso prav nobene miselnosti udinjani. V mislih imam odrasle ljudi.

Gledajoč na svetovno pozorišče, vidimo, da je sodobno svet hudo razdeljen, ne samo politično, marveč še veliko huje duhovno. Med Zapadom in Vzhodom gre v glavnem, ali ostane pri sedanjem gospodarskem redu, ki na Zapadu daje ljudem svobodo in pravico do privatnega lastništva in podjetništva in zraven je na razpolago svoboda za vsakega posameznika, da sme poljubno pripadati, kakor mu veka vest k tej ali oni veri, ima svobodo do bogocastja in do vršenja svojih verskih dolžnosti. Temu nasproten je novi red Vzhoda, ki ga vodi komunističen duh, v katerem privatništvo nima nobenega mesta ne pravice, ampak mora biti vse podrejeno skupnosti — državi, ki ji diktira komunistična stranka, ki vlada z najbolj strogim totalitarizmom. Komunistična stranka, ki hoče podrediti vse življenje, gospodarsko, politično in duhovno se poslužuje najstrožje diktature pri izvanjanzu oblasti. V komunistični državi ni človek, ki veruje v Boga dovolj zanesljiv državljan. Verovati v Boga je v komunistični državi že nekaka veleizdaja napram komunizmu. Voditelji komunizma hočejo, da vsak državljan zapiše in izroči komunizmu tudi svojo dušo in da je slepo zaverovan, kar njihova kominforma uči. Končno kar komunizem ukaže, pa naj bo to še tako napačno, še tako krivično, da krivico in laž vsak osel lahko otipuje, se kritizirati ne sme, samo kimati je dovoljeno, sodelovati in žrtvovati. Vprašati zakaj, je pa že veleizdaja in dovolj velik povod za likvidacijo, ali po domače povedano, da se ga spravi s poti. Tak je komunizem. In to lahko vsak vidi, če hoče. Saj se o komunizmu dovolj piše: Saj ga od doma naši sorodniki opisujejo, kaj dela z njimi, kako jih suženjsko vlada, kako jim odvzema vse, kar pridelajo, kako jih ubija in preganja za vsak prazen nič. Pa se še dobijo med nami ljudje,

ki so si v Ameriki nalezli bogastva, ki v Ameriki v udobju živijo, se vozijo v razkošnih avtomobilih, poslušajo svobodno radio programe, gledajo televizijske predstave, kar vsega bi pod komunizmom nikdar ne imeli, ker komunizem napravi iz svobodnih ljudi, klečepalce, neznačajne, prosjake in berače, da jih zlaglje vlada in tlačji, in taki pravijo: "O saj komunizem ni res tak bavljav, kakor pravijo in kar to lažejo v Ameriški Domovini."

Bog pomagaj takim ljudem! Prav te dni sem se sestal z rojakinjo, ki prihaja iz tiste naše belokranjske vasi, kakor jaz. Pa sva začela govoriti o starem kraju in tudi o naših beguncih. Nekam počeno je omenila, da ji je pisal bratranec iz Avstrije, da bi mu poslala potrebne papirje za v Ameriko, pa je rekla, pa mu ne bom, ker je bil pri domobranci. Takih, ki so proti partizanom, jaz ne maram. Je pikro pristavila.

"Pa so vam razmere, ki so bile med domobranci in partizani kaj znane?" — jo vprašam. "Znane, znane, domobranci so partizane izdajali Nemcem in Italijanom, ko bi bili kot se šika, pa bi ne bežali, doma bi ostali, pa pomagali."

"Well, takih dokazov proti domobrancem nisem še nikjer videl. Kje ste jih pa dobili, bi se tudi jaz rad poučil o njih."

"Kaj ne čitaš Prosveto, tam je vse popisano, kaki nazadnjaki so domobranci."

"V Prosveti, da so taki dokazi? Ali vi samo Prosveto čitate?"

"Prosveto, Prosveto, ki je napreden list. Ti menda pa tisto lažljivo A. D. pa sveto verjameš, kar piše."

"Ne zamerite mi, A. D. se mi zdi bolj pošten list in resnicoljuben, kakor pa so vaši napredni listi. A. D. v tem oziru še niso za jezik lovili in jo tožili radi lažnjive pisave, kakor se je to zgodilo vašim naprednim listom, ki so lagali zoper Rev. Gabrovska. Se mi zdi, da vi nimate najmanjšega razloga, da bi A. D. imenovali, da je lažnjiv list. In najmanjšega razloga nimate, s katerim bi mogli podpreti vašo trditev, da so domobranci koga izdajali. Vi samo ponavljate, kar berete v Prosveti. Svojega lastnega mnenja, svojih lastnih poštenih in vestnih zaključkov o vsem tem nimate. Pa se drznete tako le izjavljati. Vi morate vprašati svojo vest, kadar koga obsojate, ali imate vzrok za to, da obsojate, ne pa samo naslanjati se na to, kar komunistična propaganda čveka po stolpcih "naprednih listov", ki so vse prej,

kakor pa res napredni. Napredni so le v laži, prave naprednosti pa pri njih ni dosti. Krivice, ki so jih naredili lastnim slovenskim ljudem ne bodo mogli nikdar popraviti. Vi pa njihove laži razširjate še naprej in podpirate.

"Kje imaš pa ti pravico trditi, da je Ameriška Domovina pošten in resnicoljuben list in da naši napredni listi lažejo?"

"Pravico imam v tem, ker vem in razumem, da komunizem je sam na sebi ena sama laž. In kdor komunizem zagovarja pri vsem tem, kar je krvavi komunizem hudega napravil slovenskim narodom, ta zagovarja laž. Vso pravico imam ravno v tem."

Zena me je salamensko pisano gledala. Trdila je nekaj naprej, da je Prosveta napreden list. Kaj je komunizem, o tem pa niti pojma nima. Ker je Prosveta partizane hvalila, zato so partizani pri njej fajn. Razvidel sem, da če bi Prosveta trdila, da je opoldne tema in o polnoči pa dnevna svetloba, bi to sveto verovala. Pa si pomagaj.

Jaz pa ponovim, da komunizem je vseskozi sam na sebi ena sama laž, ker človeku ne da tega ga obljublja. Da ga dobi v svoje krepilje, se poslužuje laži in prevare. Komunistična Moskva je s takimi prevarami zvalila k sebi države in narode, potem jih pa zaslužila. Tudi v tem oziru ena sama laž vse skozi. In kdor to laž zagovarja in hvali, naj bo resnicoljuben! In tistim, ki tako pišejo, naj se vse sveto verjame? Ali tisti, ki komunistični propagandi v naprednih listih verjame, nimate nič lastne pameti, lastne razsodnosti, čuta pravičnosti in pa čuta vesti? Vsi, ki verujete le temu, kar napredni listi pišejo, pojdite malo sami vase. Razmišljajte in napravite pošten zaključek o vsem. Saj ste še ljudje, menda!

Brez zamere!

Tone s hriba.

Zlati jubilej v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Društvo sv. Jožefa št. 53 KSKJ obhaja 50 letnico. Spored slavnosti je urejen tako, da bomo praznovali cel teden. V nedeljo 22. oktobra smo imeli skupno sv. mašo, pri kateri smo vsi pristopili k mizi Gospodovi. V torek bo črna sv. maša za vse pokojne in članice društva. V sredo se bo vršilo v šolskih prostorih ob 7 uri zvečer poseben sestanek, v četrtek zjutraj bo sv. maša za šolske otroke, popoldne pa poseben spored za mladino v šolskih prostorih. V soboto 28. oktobra zvečer bo priredilo društvo velik ples v dvorani Matere Božje, pri katerem bo igral znani orkester Marty Živko iz Milwaukeeja, Wisconsin.

V nedeljo 29. oktobra bo sledeči spored: ob 11. uri popoldne peta sv. maša v cerkvi Matere Božje, ob eni uri popoldne banket s posebnim sporedom. KSKJ društva iz Waukegana in North Chicaga ter tudi druga domača društva, katerih članstvo se bo slovesnosti udeležilo, bodo prišla z zastavami. Občinstvo vabimo, da se vseh teh slavnosti v velikem številu udeleži. Tikete za banket si preskrbite vsaj do 23. oktobra. Dobite jih pri društvenih uradnikih in pri: John Zelenik Tavern, Tippiess Tavern, Merlak - Svete Tavern, Babich Confectionery Store in Louis Kosir Store Odbor.

NAŠA MICKA IMA TUD BESEDO

K nam je priletelo drobno pisemce iz Bethlehem, Pa., v katerem naročnik Jerry Koprivšek našega naganja, naj bi mene poslal tje kot zastopnico lista. Vidite, kako me obratja. Našemu sem prec naprej vrgla, enčes kdo pa tebe kam vabi, a? Tiho je bil in molčal je. Malo je pobobnal po mizi, potem je pa vstal in šel ven na vrt. Spotoma je žvižgal in sem takoj vedela, da mu nekaj ni prav. Drugače on ne žvižga. Ampak zadnja leta tudi žvižga bolj nalahko, ker se boji, da bi mu nove grablje ven skošile, če bi preveč šobo napenjal.

Saj bo treba morda res kmalu kam za zastopnika, kakor vse kaže. Zdaj so namreč nekateri začeli agitacijo proti nam. Nekdo je že pisal iz Clevelanda v Kanado, kako naj začnejo "udrihati" po Ameriški Domovini. Pa ki veste, da boljšega lista ga ni na tem svetu, čeprav strašno nerada hvalim, saj me poznate. Naš mi je tudi pokazal pismo, ki ga je nekdo iz Clevelanda pisal v Kanado čez mene ter nekega Kanadca naganja, naj tisto pošlje kot dopis na naš list. V dopisu pravi, kako da jaz v tej koloni strašno klanfam. Odkar me je sestra Manetta pri sv. Vi-

Težko bi ji bilo brez njega

Seattle, Wash. — Hvala lepa za redno pošiljanje lista, ki mi je zelo všeč in bi mi bilo težko brez njega. Pri nas smo imeli zelo lepo vreme, v zadnjem času pa večkrat dežuje. Če bi bilo pred dobrim mesecem malo več dežja, ne bi bilo napak, polju bi bil naravnost koristen, pa tudi pašniki ne bi bili tako suhi. Letina je bila kar dobra, posebno sadja imamo obilo. Da bi ga tudi ubogi siromaki v domovini kaj imeli. Suša jim je napravila precej škode, posebno v naših krajih na Primorskem. Pišejo, da vsi skupaj nič nimamo. Ker so vsi enaki v revščini, si medsebojno skoro ne morejo pomagati razen z dobro besedo. Družini z šestimi člani je ostalo 300 kg krompirja, 35 kg fižola in 120 kg pšenice. Živilskih nakaznic nimajo, na prostem trgu kupiti ne morejo. Nimajo ne masti ne sladkorja, da o kavi niti ne govorim, to piljejo le, kadar jo jim pošljemo iz Amerike. Res huda stiska je v starem kraju.

Pozdrave vsem čitateljem Ameriške Domovine.

Ivanka Chacata.

du za kito vlekla, se nisem tako smejala, kot zdaj, ko sem brala tisto pismo. Torej da klanfam! Za pet ran božjih in sveta pomivauka! Ljudje božji in krščanski, ne berite več moje kolone, ker se bosta pohujšali! Našega sem na vso moč prosila, naj mi da pismo, da ga bom dobesedno priobčila. Naj ljudje vedo, kako se "dopisi" spišejo v Clevelandu (na Naumann Ave.) pošljejo v Kanado in od tam s kanadskim podpisom nazaj v Cleveland na Ameriško Domovino. Pa so Kanadci bolj pametni in so nam poslali clevelandsko pismo z vsem, podpisom in naslovom. Do solz se boste nasmejali, kadar ga boste brali v tej koloni, samo če bom mogla našega pretentat, da mi bo pismo dal. Je rekel, da ga bo hranil in varval kot punčico svojega očesa, ker človek, je rekel naš, nikoli ne ve, kdaj prav pride takale stvar. Posebno še, ker v pismu dotičnik hujška, naj začno Kanadci udrihati po Ameriški Domovini, da bi jo ljudje puščali. Pisec pa ne ve, da je tako hujškanje v Ameriki nevarno, zlasti še, ker je bilo pismo poslano po pošti. Dotičnik še ni državljan, ampak tukaj naposodo, pa se mu prav lahko kaj primeri, ki bi bilo napek zanj in za "njegovo," ki jo ima od italijanske okupacije.

Tako, vidite, se pehamo tukaj za in proti. Torej če bom ob kruhek, se vam priporočim, da bi mi dali streho. Z našim bova šla vsak po eni strani, na koncu ulice bova pa skupaj prišla in sešela biro. Za našega ne vem, kako bo, ki je vedno v kakšnem špetiru, mene bodo pa povsod radi sprejeli. Saj mi od povsod pišejo; Micka, pa Micka. Naš France je zadnjič celo rekel: "Vidiš, kadar tebe izgubim, pa eno oko, pa bom napol slep." Revež, kar smili se mi.

Našega sem vprašala, če pozna tistega iz Naumann, ki je spustil od sebe tako lepo dišeče pisemce. Kako ga ne bi, me je zagvilšal, saj sem se na vso moč trudil, da bi mu dobil kakšno delo, ko je pribežal v Ameriko. Prosil je managerja ene največjih department trgovin, naj bi mu dal zaposlitev. Tam so dotičnega poklicali in zaslišali. Dela pa tam menda ni dobil, ker jih takrat niso najemali. Dotični zdaj strašno lepo plačuje našemu, kakor vidite. No, med tisoči in tisoči se dobi tudi take vrste falot. Gnida!

Pa naj bo dovolj o tem, morda ob priliki kaj več, če bo tako naneslo. Saj nisem rada tega napisala, pa me je nekaj bodlo ob strani, da sem se morala izkašljat. Zdaj mi je dosti bolje.

Mr. Koprivšku, ki me vabi v Bethlehem, češ da so tudi tam fest fantje, se pa močno zahvaljujem za dobro voljo. Zdaj saj vem, kam se lahko obrnem, kadar nas bodo deli tukaj na kontumac. Kaj je to, ki sem v Ameriki cvetela. Naš mi je povedal, da je to prav toliko, kot če bi koga žena pognala od hiše. Joj, bom tudi jaz našega, kadar bo spet sitnaril po hiši, dela na kontumac, pa bo videl, zmene, grdi.

Tisto pismo iz Clevelanda, v Kanado in nazaj, pa zase obdržite. Sem našemu obljubila, da ne bom nikomer razodela stvari. Da ne bo spet rekel, da vse potrobeljam.

Vabilo na lelošnjo

LETNO SEJO LIGE S. K. A.

DAN: Sreda, 25. oktobra

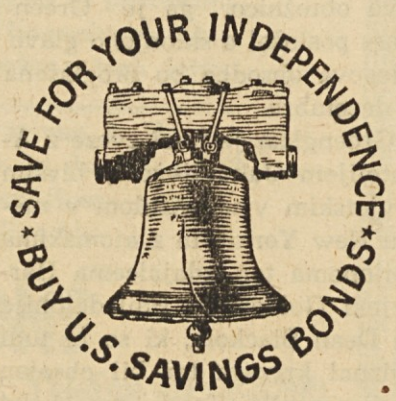
URA: O pol osmih zvečer

KRAJ: Dvorana pod cerkvijo sv. Lovrenca, Cleveland

SPORED: Kakor vsako leto

VABLJENI: Vsi podporniki, sodelavci in prijatelji Lige, stari in novi. Napolnite dvorano!

RT. REV. MSGR. JOHN J. OMAN, predsednik
REV. BERNARD AMBROZIČ, tajnik
MR. JOSEPH ZALAR, blagajnik

"SLOVENIJA" IZHAJA
DVAKRAT NA MESEC
KOT PRILOGA
AMERIŠKE DOMOVINE

Številka 21

Leto 1950

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KATOLIŠKE SKUPNOSTI

DOPISI ZA
"SLOVENIJO"
NAJ SE POSILJAJO
NA NASLOV:

Prof. Vinko Lipovec
447 East 156 St.
Cleveland 10, Ohio, USA.

Varanje sveta s sušo v Jugoslaviji

Tito oznanja svetu, da je Jugoslavijo zadela suša. Skrčil je obrok kruha na karte za deset odstotkov in tudi več. S sladkorjem, dolžnim na karte, je v velikem zaostanku. Listi pozivajo kmete, naj se vrnejo k časom vzajemne pomoči, v tiste čase, ko so ob žetvi dali kmetje od obilja žetve v občinske shrambe, ki so jih po Srbiji imenovali koše in so bile zaloge v njih namenjene za hude čase.

Vprašamo se, ali je res tako hudo? Ali je res bila takšna suša, s tako težkimi posledicami za prebivalstvo? Komunizem je mojster v varanju in tudi s sušo sedaj svet vara. Zakaj? Da bi zakril pred svetom svoj polom v socializaciji kmetijstva, v poskusu, da bi s "pospešenim tempom" komunistiziranja vasi in njenega kmetijstva pokazal uspehe komunizma. Seveda ne more pisati o polomu svojih nasilnih poskusov napram kmetu, ker bi to pomenilo pisati o svojih težkih napakah in o svoji sramoti. Zato je sedaj naenkrat vsega kriva suša.

Bilo je nekaj suše, res. A kdor pozna kmetijstvo, ve, da suša ne škodi toliko kot prevelika moča, deževje. Zrna je v suhem letu manj, a je vse zdravo, kleno. In če en pridelek trpi od suše, je pa drugi toliko boljši. Kar je res prizadeto v letih suše, ni žito in ne krompir in druge okopavine, ampak je živinska krma. Zaradi živinske krme ne bi bilo treba takoj skrajšati obroka kruha.

Kdor zasleduje delo in pisanje komunistov v Jugoslaviji, ta more iz njihovih spisov dokazati, da je neuspeha v kmetijstvu kriva samo komunistična politika nasilja proti kmetom. Kmete so že l. 1947 začeli siliti v kmetijske obdelovalne zadruge ali kolhoze, v katerih vlada komunist, kmetje in njih družine so pa delavci, dninarji pod komunističnim valptom. Naj navedemo le nekaj dokazov iz njihovega lastnega pisanja!

Prvič sam Tito je letošnjo pomlad pred volitvami na velikem zboru v Bosni priznal, da je skoro en milijon hektarov manj zasejanih z žitom kot prejšnja leta, ker so kmete siliti v obdelovalne zadruge (kolhoze). Obljubil je tedaj kmetom, da jih komunistična stranka ne bo silila v obdelovalne zadruge, temveč bo vstop prostovoljen. Prejšnje leto 1949 je bila komunistična stranka na zborovanju svojega vodstva (plenum izvršnega odbora komunistične stranke Jugoslavije) soglasno sklenila, da se mora tempo socializacije kmetijstva t. j. ustanavljanje kolhozov pospešiti z vsemi sredstvi zlasti pa z ukrepi proti premožnejšim kmetom, češ da le-ti ovirajo socializacijo. Na silo je kmet seveda odgovoril s tistim orožjem, ki ga je edinega imel proti nasilnosti komunistov, s tem, da se je omejil v svojem kmetijstvu na najmanjšo setev. To je tudi čisto naravno, ko je že zadnja leta mogel videti, da so obvezne oddaje postale tako velike, da mu niti za prehrano družine ni več ostalo žita. Samo za komuniste delati se mu pa res ne izplača, ko mu niti orodja niti gnojil niti krmil ne dajo. "Enotne cene" za obvezne oddaje pridelkov so bile smešno nizke, za pšenico n. pr. 4.12 din za kg, dočim je na prostem trgu znašala cena pšenične moke 180 do 200 din za kg.

Boris Kidrič, glavni voditelj komunističnega gospodarstva (predsednik Državne planske komisije) je že v januarju 1950 pisal o velikih napakah, ki so bile napravljene ravno v kmetijstvu. On navaja vrsto "sektaskih napak," ki se morejo pokazati tudi v tekočem letu, ako jih pravočasno ne odpravimo. "Odkup ni bil pripravljen niti politično niti tehnično niti organizatorno. Razdelitev odkupa na gospodarstva je bila izvršena brez poprejšnjega pretresa (analize)." S kmetov so pobirali v tovarne desetstisoče delavcev, tako da se je silno povišalo prebivalstvo v mestih in industrijskih krajih, dočim je na kmetih delovne moči silno manjkalo. Oddaja je zarezala pri kmetu tako globoko, da ni več nobene koristi in zato ne zanimanja za obdelovanje zemlje. Kmetu niso nudili za pridelke industrijskih izdelkov, ampak le denar, za katerega ni mogel nič kupiti. Kmet ni nikoli vedel, kaj in koliko mora oddati, ker so vedno še naknadno prišli z novimi zahtevami in ni imel pravice pritožbe. Zato je Kidrič že v "Komunistu" (ime lista) v januarju predlagal novo uredbo o odkupu, ki pa je bila objavljena šele sedaj v času setve namesto vsaj en ali dva meseca pred žetvijo.

Tretjič republiški minister za državne nabave v Sloveniji Krivic je v septembru letos v Ljubljani sam priznal, da kmetijstvo ne more dati živeža mestom in industriji iz več vzrokov. Naj navedemo iz njegovega govora le dva. Število mestnega in industrijskega prebivalstva v Sloveniji se je povečalo od 560,000 na 760,000 to je za 36%. Če jih je v mestih in v industrijskih krajih 200,000 več, jih je na kmetih blizu 200,000 manj. Ta kmetija, ki so jo morali marsikje obdelovati samo stari ljudje in otroci (zakaj dorasla mladina je šla v mesta in tovarne) naj redi za eno tretjino več mestnega prebivalstva, ko ji na drugi strani niso dali ne orodja, ne strojev, ne gnojil, ne krmil, pač pa za neznosne oddaje, smešno nizke cene za oddaje, nezasišano visoke davke in kazni zaradi nezadostnih oddaj in še neprestani pritisk, da morajo v obdelovalno zadruge! Zato nam bo razumljiv drugi vzrok nezadostne hrane, ki ga navaja; da se je namreč od l. 1939 dalje površina vrto in njiv zmanjšala za 11.1%, vinogradov za 24.5%, pašnikov za 5.5%, dočim se je površina senožeti, travnikov in gozdov v istem času toliko zvišala, torej površina neobdelovalne zemlje. Tovariš minister

Kadarkoli da bivši kralj Peter kako izjavo, takoj nastane šim v srbskih, hrvaških in slovenskih časopisih v emigraciji. Monarhisti seveda hvalijo vsako njegovo besedo, republikanci se pa nad njo spodtikajo. Te debate po navadi ne dajo nobenih pametnih in praktičnih zaključkov in človek res ne ve ali bolj škodujejo kot koristijo odnosom med jugoslovanskimi narodi. Skoraj zmeraj naredijo samo zmešnjavo v glavah tistih, ki načelno niso ne za republikansko ne za monarhično obliko vladavine in ki si hočejo šele ustvariti jasno sliko o prednostih in slabostih ene in druge oblike vladavine. Te slike pa ne dobiš, ako gledaš na to vprašanje samo z razglednega stolpa domače politike, treba je, da premisliš tudi skušnje drugih narodov z raznimi oblikami vladavine.

V nobenem stoletju ni toliko vladarjev izgubilo svoje prestole kot v sedanjem. Zunanji povod so bile navadno zgubljene vojske. Noben premagan narod se ne more sprijazniti s porazom, vsak išče krivca in ga končno dobi v nekom, neglede na to, ali je res zakrivil zgubljeno vojsko ali ne. Običajno je to tisti, ki stoji na čelu države.

Pravi razlogi pa tičijo v napakah, ki so jih taki pregnani vladarji in njihovi predniki delali že davno pred usodno vojsko, ki jim je uničila poklic. Te napake se dajo združiti v dve skupini: vladarji si prilastijo pravice, ki jim po pametni politični zamisli sploh ne pripadajo; vladarji ne izpolnjujejo dolžnosti, ki jih jim nalaga njihov poklic, bodisi da jih sploh ne razumejo, bodisi da niso v skladu z njihovo željo po oblasti.

Pravi vladar je samo najvišji zastopnik države in nič več. Ni njen gospodar, ne njen ideolog, ne njen upravitelj. Kadarkoli si začne lastiti te in slične posele, pride preje ali sleje navskriž z narodom. Skušnjav, da si začne lastiti take pravice, je pa neizmerno mnogo.

Mnogo takih skušnjav je že v ustavi sami. Tam je vladarju dana pravica, da lahko prekucne vladost, da ji izreče svojo je nezaupanje. Primerov za to, kako so vladarji izrabili to pravico, dobimo lahko v zgodovini vsakega naroda. Dalje vladar lahko odreče svoj podpis zakonom, ki jih je sprejel parlament. Ta pravica mu daje možnost, da vpliva na zakonodajo in to se je dostikrat že zgodilo. Vladar je dalje vrhovni poveljnik vojske. Slabe vlade in slabi parlamenti

sam priznava, da je zmanjšanje orne površine "posledica pomanjkanja delovnih moči in zboljanja položaja revnejšega kmeta, ki opušča hribovske njive in jih spreminja v travnike in senožeti." Tole zadnje ne bo držalo; minister bi moral povedati, da kmet zaradi pretiranih obveznih oddaj pridelkov po krivično nizkih cenah nima več interesa za obdelovanje zemlje. Saj je tudi v Sovjetiji l. 1921 prišlo do kraha zaradi siljenja v kolhoze in zaradi pretiranih oddaj. Lenin je tedaj odnehal in začel z "novo gospodarsko politiko" (NEP).

Jugoslovanski komunisti pa prosijo pomoči Združene države. Naj ZDA vedo, da ne bodo pomagale ljudstvu, ampak komunistom iz njihove zavožene politike, če bodo pomagale. Pa če se ZDA kljub temu odločijo za pomoč, potem naj vsaj to kontrolo zahtevajo, da se bo pomoč res uporabljala za gladujoče ljudstvo. Naj ne pristanejo ZDA na to, da se pomaga iz težav le zavoženemu komunizmu in njegovemu petletnemu planu, ki je zaradi nesmiselnega izvajanja tudi kriv, da je Jugoslavija, zemlja masti in moke, kot je bila znana, danes odvisna od pomoči inozemstva namesto, da bi od domačega obilja imela za izvoz, kot bi bilo prirodno za Jugoslavijo tudi danes, kakor je bilo včasih. Zgodovina bo pričala o tistih žalostnih časih, ko je pod komunističnim nasiljem Jugoslavija morala prositi pomoči v hrani iz tujine, namesto "da bi se dušila v moki in masti," kot se je včasih pisalo o njej.

Monarhija ali republika?

mu nudijo možnost, da postane njen dejanski gospodar. Ko se to zgodi, je v tisti državi parlamentarna demokracija mrtva, akoravno na papirju še obstoja. Nekatere ustave so dajale vladarju tudi pravico do imenovanja uradnikov v državni upravi. Kako lahko zlorabi vladar to pravico, da spravi na najvažnejša mesta javne uprave svoje ljudi in preko njih sabotira vsako delo vlade ali parlamenta, ki mu ni všeč.

Drug vir takih skušnjav pa tiči v politični tradiciji vladarske hiše. Vsaka vladarska hiša gleda, da je v dobrih odnosih z narodom in to je tudi prav. Prav lahko pa vladar precej enostavno vrednost in namen teh odnosov in hoče postati "narodni" vladar. Tam, kjer država obstoja samo z enega naroda, to še nekako gre, čeprav taki "narodni" vladarji pridejo prej ali slej v nasprotje s političnimi strankami. Nerešljiv pa je ta problem za države, ki obstojajo iz več narodov. Tam pride "narodna" vladarska hiša takoj v precep: ako je "narodna" samo za en narod, ostali narodi v državi niso zadovoljni; ako hoče ostati še "narodna," mora nujno stremeti za tem, da se vsi narodi v tisti državi zlijejo v nov enoten narod in to stremeljenje uveljavljati z vsemi parlamentarno dovoljenimi sredstvi ali pa — če je nepočakana — tudi s sredstvi centralističnega absolutizma.

Ako pa tega stremeljenja noče uveljavljati, se mora odpovedati vsaj dejansko, naslovu "narodne" vladarske hiše in postati samo državni zastopnik vseh narodov, ki živijo v zadevnih državah. Tak prelom z lastno politično tradicijo je pa pretrd oreh za vladarske hiše, še celo tak stara in izkušena dinastija kot je bila habsburška, ga ni mogla streti in s tem pogubila sebe in državo. Vladarska hiša ostane navadno pri svoji tradiciji tudi takrat, ko so se razmejevali v državi bistveno spremenile, jo hoče uveljaviti s pravicami, ki jih ji daje ustava in politična moč, dokler se pri kakem večjem narodnem ali mednarodnem potresu ne zruši vse skupaj, dinastična tradicija, dinastija in država.

Drugi razlog za padec monarhičnih vladavin pa je v tem, da vladarji zanemarijajo svoje dolžnosti. Njihove dolžnosti so deloma napisane v ustavah, deloma

dane že po vladarskem poklicu samem. Te druge so skoraj važnejše od prvih. Prve je lahko ugotoviti iz besedil zakonov in ustave. Ako jih vladar ne izpolnjuje, krši ustavo in zakon in to se pred ljudmi ne da skriti. Bolje delikatne so pa druge.

Predvsem je vladarjeva dolžnost, da varuje manjšine vsake vrste, politične, verske, kulturne itd. pred neupravičenim preganjanjem večinskih vlad. Ni težak ta posel v državah, ki obstojajo samo iz enega naroda in kjer vlada dvostrankarski sistem, na primer v Angliji, kjer ima vladarjeva zaščita manjšine bolj zgodovinski kot praktičen pomen. Težji je položaj za vladarja, ako je v njegovi državi samo en narod, pa več strank, ki od njih nima nobena absolutne večine za sestavo parlamentarne vlade. V taki državi vladajo skupinske vlade, obstoječe iz več strank, ki od njih nima nobena absolutne večine za sestavo parlamentarne vlade. V taki državi vladajo skupinske vlade, obstoječe iz več strank. Pri vladnih krizah ni lahko sestavljati vlado in vladar dobi s svojim posredovanjem v svoje roke več moči, kot bi bilo treba.

Na drugi strani pa tudi obstoji opozicija iz več strank in tudi tu je večkrat zelo težko ščititi jih, posebno takrat, kadar propagirajo pretirane zahteve. Naravnost virtuosno pa mora biti vladarjevo posredovanje v takih državah, ki obstojajo iz več narodov, ki ima od njih vsak po več strank. V takih državah je potrebna skrajna previdnost vladarjev in njihovih svetovalcev, ker se v takih državah politične strasti le prerade razvnamje in tudi dobronamerno posredovanje lahko spodleti, ako ni združeno z veliko mero potrpežljivosti. Ta vladarjeva dolžnost, da posreduje v času kriz med strankami, ga seveda dvigne nad stranke in mora biti zato vsem enako blizu in enako oddaljen. Za tako delo je potrebna močna volja in širokogrudna razgledanost. Ako je ni, vladar zelo lahko pade pod vpliv ene ali druge stranke, s čemer je kršil eno najvažnejših vladarjevih dolžnosti, ki niso nikjer napisane. Kakor mora vladar varovati manjšinske politične stranke, tako mora varovati tudi narodne, verske in kulturne manjšine popolnoma nepristransko, mora pozabiti na svoje osebne simpatije in antipatije do ene ali druge.

Druga taka nepisana dolžnost zahteva od vladarja, da vladi, ki je na krmilu, pomaga pri njenem delu. V življenju vsakega naroda nastanejo trenutki, ko vlada potrebuje pomoči vseh, od kralja do zadnjega državljanja. Vladar je prvi, ki ji mora pomagati, ne pa izrabiti položaj, da oslabi njeno in okrepi svojo pozicijo. Ako slabi vladino pozicijo, pripravljaj vede ali nevede, hote ali nehoti, pot diktature. Kako jenjajo diktature, pa vemo iz lastne skušnje.

Še tretja nepisana vladarjeva dolžnost je tu: življenjsko raven svojega dvora mora uravnati po splošni življenjski ravni dežele, v kateri vlada. Ako ustvari preveliko razliko med obema, narodu to hitro zapazi in mu grozno zameri, ker se zaveda, da tudi

vladar živi na račun dohodkov cele države.

Poleg razlogov, ki smo jih dosedaj našli za padec monarhičnih vladavin, je pa še eden: vladarjeve osebne lastnosti. Vladar je tudi človek z dobrimi in slabimi lastnostmi. Od dobrih lastnosti se na primer zelo redko kak vladar odlikuje po svoji ponižnosti, od slabih pa se ga najraje prime strast za močjo in častjo. Vsak vladar bi bil rad napisan v zgodovini z velikimi črkami, bi bil rad voditelj, ideolog, zmagovalac itd. Koliko dinastij je že propadlo radi takih vladarjevih bolnih ambicij!

Ako smo tukaj našli nekaj napak monarhične oblike vladavine, ki uničujejo dinastije, nočemo s tem reči, da so republikanske oblike vladavine zavarovane proti tem napakam. Tudi predsedniki republik so ljudje in imajo lahko iste in morda še večje napake kot vladarji. Je pa kljub temu velika razlika: republikanske ustave in tehnika republikanskega vladanja dajejo možnost, da mora tak predsednik republike odstopiti. Končno pa je vendarle predsednik samo za neko določeno dobo in potem gre stran od predsedniškega posla. Pri monarhičnih oblikah vladavine pa tega ni, ker se pravica do vladarjevega položaja podeduje iz roda v rod. In ravno zato je republikanska oblika vladavine tako priljubljena v deželah, ki nimajo stoletne svobodne politične tradicije.

Ali se dajo te hibe v monarhičnem sistemu vladavine odpraviti? Nekatere da, vse pa ne. — Osebnih lastnosti vladarjev n. pr. ni mogoče spremeniti. Vladar je pač človek, kot smo vsi. Na drugi strani pa se iz ustave in zakonov lahko brez vsake škode črtajo razne vladarjeve pravice. Ni potrebno, da bi vladar imela vladarjevo zaupanje, ako je ona rezultat splošnih in svobodnih volitev. Ni potrebno, da bi vladar imel neomejeno pravico vetiraja zakonov. Tudi ni potrebno, da bi bil vladar vrhovni poveljnik vojske. Vojska je del naroda in njen gospodar je svobodno izbrana vlada. Ako se država ne vojsuje sama, ampak v družbi zaveznikov, potem pride njena armada avtomatično pod skupno poveljstvo vseh zaveznikov in to ne obstoja iz vladarjev in predstavnikov republik, ampak iz poklenih generalov.

Namenoma se nismo dotaknili konkretnih razmer v eni ali drugi državi, ker mislimo, da je treba, da si je vsak na čistem glede dobrih in slabih strani ene in druge oblike vladavine splošno, preden se odloči za en ali drug sistem vladavine. Na drugi strani pa smo hoteli pojasniti, da ni tako lahko dobro opravljati vladarske posle in da tudi za vladarje velja pregovor: Vsak je sam svoje sreče kovač.

Le redko se pa zgodi, da republika postane monarhija po svobodni odločitvi naroda, zgodi se pa tu in tam vendarle. Republika oblika mora torej vendarle imeti neke temne strani, ki jih monarhija nima.

Prva velika težava za vsako republikansko ustavo je način, kako naj volijo predsednika države. Ako ga volijo potom direktnih volitev, potem ga navadno le en del manjšine lojal-

no prizna za predsednika, ostala manjšina je pa proti njemu. To pa je slabo, ker mora biti svobodno izbrani predsednik republike nad strankami in strujami, mora biti varuh vseh, tistih, ki so ga volili, in tistih, ki ga niso. Prirodno je, da skuša s časom pridobiti zase tudi nasprotujoči del manjšine, kar se mu pa le redkokdaj posreči. Vendar je ta način volitve še najboljši: naredi ga popularnega in mu da veliko politično avtoriteto. Skoraj neobhodno potreben je v državah, ki obstojajo iz več narodov, kajti samo na ta način ve, koliko ima zaslonbe pri posameznih narodih. Poleg tega pri direktnih volitvah ni tako lahko najti primerne kandidata. Kdor kandidira, mora že biti znan v javnosti in uživati splošno spoštovanje tudi v tistih krogih, ki niso zmeraj njegovih misli. Zato pri takih direktnih volitvah izpadejo kot kandidati izrazite strankarske osebnosti, ako ne uživajo vsaj neke meje spoštovanja in zaupanja pri drugih strankah.

Drug način volitve predsednika republike je potom parlamenta. Ima dobro stran, da ne povzroča volivnega razburjanja, pa tudi ne volivnih stroškov. — Temna stran pa je v tem, da na ta način volijo predsednika republike stranke. Normalno ni nobena tako močna, da bi ga izbrala sama, navezana je na glasove drugih strank. Tam pa se začne mešetarjenje, ki nima večkrat prav nobene zveze z namenom, da se izbere najboljši kvalificirani kandidat. Ravno narobe: predsednik bi moral biti na primer močna osebnost. Takih osebnosti se pa vsak parlament, ki ima veliko strank, boji in jih ne želi za predsednika. Tako pride na predsedniško mesto človek, ki se ga stranke najmanj bojijo, neglede ali je drugače najboljši kvalificiran za to službo ali ne.

Temna stran predsednika republike je tudi ta, da se ne more obdati s tistim sijajem, s tisto tradicijo in tisto avtoriteto, ki jo živi dedni vladar. Pri ljudeh velja še zmeraj stara resnica: "panem et circenses!" Ne morejo se hitro privaditi misli, da je predsednik človek iz njihovih vrst in da lahko dobro odpravlja svojo službo tudi brez sijaja. Predsednik italijanske republike g. Einaudi je na primer gotovo bolj pameten, skušen in previden kot njegov kraljevski predhodnik, pa vendar nima take avtoritete, kot jo je imel zadnji italijanski kralj. Je skromen človek, ki sovraži bleščeče nastope, teh pa ljudstvu manjka. Je neka praznina, ne samo po kraljevskih gradovih in vilah, ampak tudi v narodni duši, ki še ni došla republikanskega duha.

Največja nevarnost za vsako republiko je pa preveč razvito strankarstvo. Ako je v parlamentu cel kup strank, ki se pulijo za oblast, potem je včasih res potreben odločen in energičen nastop vladarja ali predsednika, da spravi zopet v red parlamentarni stroj. Vladar nastopi lažje s potrebno odločnostjo, kot predsednik republike. — Ako taki odločni nastopi izostanejo, potem se celo parlamentarno vladanje spravi na napačno pot, javna uprava začne šepati in pojmati v svoji učinkovitosti, peša javni mir in red, propada gospodarstvo, nezadovoljnost ljudi pa raste, dokler ne pride do izbruha. Grška po-

(Dalje na 4. strani)

Hrvatski predlog za sporazum?

“Hrvatska Riječ” v Belgiji, ki jo urejuje nam dobro znani Oton Orešković, je objavila v septemberski številki na uvodnem mestu članek “Ali je sporazum mogoč?,” ki ga je napisal dr. Ziga Šol, bivši poslanec HSS.

V obširnem članku prihaja dr. Šol do sledečih zaključnih besed:

“Kaj je bolj naravno, kakor da se vrnemo v tisti čas, ko se je začela naša nesloga, ko je začelo pri ekstremnih ljudeh na eni in na drugi strani prevladovati sovražstvo, da se vrnemo v leto 1918, v čas pred 1. decembrom 1918. Ako hočemo doseči pošten in časten sporazum, bratstvo in medsebojno sodelovanje, polno svobodo, resnično demokracijo, moramo graditi na novih temeljih, ki jih bodo določili na svobodnih volitvah svobodni Srbi, Hrvati in Slovenci.

Za hrvatsko volilno enoto bi morali vzeti teritorij Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, kakor je bil omenjen leta 1918 z Medjimurjem, Bačko in Istro. Bosna in Hercegovina naj bi bila posebna volilna enota, prav tako posebna enota Srbija z Vojvodino brez Bačke. Mislim, da bi bilo najboljšje, da tudi Črna gora in Makedonija vsaka za sebe odločita, ali hočeta biti skupno s Srbijo ali ne. Prav tako bi bila tudi Slovenija posebna volilna enota. Po rezultatu

Misli k neodgovorni akciji

V Belgiji je v letih 1935-1936 nenadoma z veliko vnmom začela delovati nova katoliška organizacija, ki si je nadela ime “Rex,” kar je skrajšano iz “Christus Rex.” Njen voditelj Leon Degrelle je začel ognjevit poudarjati katoliško bojevitost in pri svojih govorih nastopal z metlo, ki je bila tudi sicer znak tega gibanja, češ da je treba pomesti z napakami v katoliškem gibanju in v javnem življenju sploh. V začetku je gibanje poudarjalo verska načela in postalo tako nekaka konkurenčna organizacija belgijske Katoliške kacije, ker je z raznimi zunanjimi bobnečimi gesli in malimi zahtevami, ki jih je stavljalo na člane, odtegnila Katoliški akciji marsikaj ljudi, ki bi bili lahko postali zgledni apostoli za versko obnovo. Nenadoma pa je to prej versko gibanje nastopilo v areni političnega življenja, ne za versko obnovo, ampak za politično preosnovo. Gibanje “Rex” je res pri volitvah v belgijski parlament doseglo pri prvem nastopu presenetljiv uspeh, toda s tem, da je z raznimi visoko letječimi gesli in frazami znalo odtegniti precej volilcev tradicionalni katoliški stranki. “Rex-isti” so si osvajili del katoliške mladine in jo pripeljali na politično področje kot orodje svoje nove stranke. Degrelle je na svojih shodih nastopal z metlo in grozil pometati v vrstah politikov katoliške stranke, ki jim je očital neposobnost in korupcijo.. Istočasno pa je začel hvalliti tudi tedanje voditelje totalitarnih gibanj fašizma in nacizma. S svojjo brezvestno akcijo je najbolj škodil katoliškemu gibanju in čeprav je sam najbolj zlorabljal vero v svoji brezvestni in zaleteli politiki, je očital drugim, da izrabljajo vero v politične namene. Degrellov konec v katoliških vrstah so napravili šele belgijski škofje, ki so v posebnem pastirskem pismu razložili vernikom, da nima “Rex” nobenega verskega ali katoliškega značaja. Čeprav je Degrelle tedaj izgubil mnogo pristašev, še ni miroval in je v dobi med okupacijo Belgije po nacistih stopil v nemško službo ter napredoval do generala v Hitlerjevi SS.

Ta nepremišljeni in neosno-

volitev bi vsaka volilna enota sestavila iz svojega parlamenta vlado, ki bi vladala na teritoriju svoje enote. Vsak parlament bi izbral iz svoje srede delegacije, ki bi vodila pregovore z delegacijami drugih parlamentov in poiskala skupne točke bodočih odnošajev svoje enote z drugimi enotami. V kolikor bi se delegacije sporazumele, v toliko bi predložile svoj sporazum vsakemu parlamentu, da ga odobri ali odbije. Samo na ta način lahko pridemo do skupnosti, ki bo temeljila na čvrstih temeljih in bo za življenje sposobna.

Danes še ne moremo z gotovostjo trditi, kakšno obliko države bodo te enote želele. Ali bo to federativna ali konfederativna Jugoslavija ali bodo to celo popolnoma samostojne države. Tudi ne vemo, ali bodo za monarhijo ali republiko.”

Članek zaključuje: “Vsi pa smo složni v eni točki programa, da moramo koordinirati vse sile Srbov, Hrvatov in Slovencev v borbi proti vsakemu totalitarizmu, komunizmu ali absolutizmu.”

Ker je to prvi javni odgovor predstavnika HSS na izjavo Jugoslovanskega nacionalnega odbora v Londonu, ki so jo podpisali samo srbski politiki, smatramo, da izraža vsaj poloficialno stališče hrvatske emigracije in ga radi informiranja priobčamo našim čitateljem.

vani Degrellov korak, ki ga je iz pohlepa po oblasti pripeljal iz katoliških vrst v sodelovanje z nacisti, naj bo svarilo tisti majhni skupini, ki hodi po podobni razvojni poti, kot belgijski “Rex.” V emigraciji se je ta skupina znašla na skupni črti s hrvaškimi skrajnimi elementi pri ustaših. Nismo želeli v emigraciji govoriti o preteklosti in njeni razvojni poti, ker smo mislili, da je prišel čas, ko se lahko složno strnemo vsi slovenski emigranti, ko ne bomo načenjali sporov, ki so obstajali v preteklosti doma bodis med političnimi strankami ali posameznimi skupinami. Toda nekatere osebe, ki se skrivajo za lističem “Slovenska država” v Chicagu, dosledno nočejo edinosti in pričenjajo organizirati neko lastno politično skupino ali bolje povedano kliko. Tudi delo te skupine se kaže v bobnečih resolucijah in frazah — te značilnosti pa smo Slovenci doma že doživeli pri komunistični OF — ki so na videz pametne, v resnici pa za Slovence v položaju, v katerem smo, škodljive.

Dr. Žebot pošilja danes v podpis slovenskim emigrantom “Slovensko izjavo” o ustanovitvi neke slovenske nezavisne države v kantonalni zvezi s Trstom. To izjavo pošilja dr. Žebot, čeprav se ni podpisal, da bi delal vtis, kot da stoji za izjavo kdo drugi in da bi se lahko potuhnil v slučaju, da bi mu akcija ne uspela. Nikjer tudi ne pove, kam misli poslati to svojo resolucijo, pač pa zahteva od podpisnikov, da mu dajo natančne podatke o svojem poklicu in o svojih osebnih sposobnostih, vse to z namenom, da bi si organiziral svojo politično kliko. V tej izjavi tudi pripominja, da hoče delati sporazumno z Nacionalnim odborom za svobodno Evropo, ki ga pa o svoji akciji niti ni informiral.

Dr. Žebot naj nikar ne misli, da ima pri svoji akciji mladino za seboj. Slovenski akademiki, ki smo bili v Gradcu organizirani v klubu “Straža,” smo na vseh svojih občnih zborih jasno poudarjali, da se ne vezemo na nobeno politično osebo.

Kar se tiče slovenskega narodnega programa, je bilo že povsod jasno povedano, da želimo ustanoviti slovensko državo na

demokracijski podlagi, brez levega ali desnega terorja. Prepričani smo namreč, da si ljudstvo doma želi miru in rednega življenja in ima vseh poizkusov dovolj. Zaradi svojih narodno političnih in gospodarskih koristi pa želimo sodelovanje v bratski slogi z drugimi narodi v Jugoslaviji. Kako naj se to razmerje uredi, naj odloči v svobodni ljudstvo od italijanske do grške meje. Zgodovina in vsi naši moške nam narekujejo to pot, ki je za Slovence edina pot do resničnega narodnega blagostanja in jamstvo narodnega kulturnega razvoja.

Slovenski akademik.

Samo ena številka je dovolj!

“Ljudska pravica” od 26. septembra prinaša pod različnimi naslovi kar 6 pritožb.

Pod naslovom: “Odpravimo nepravilnosti pri odpusčanju in nameščanju uslužbencev in delavcev” pravi med drugim tudi tole:

“Poverjenišstvo za gradnjo MLO Ljubljana je odpustilo nosečo ženo, češ da je ukinjeno njeno delovno mesto, v lesnem obratu “Hoče” so odpustili ženo, ki je v 7 mesecu nosečnosti, prav tako na državnem posestvu v Jeruzalemu, v rudniku Trbovlje itd, čeprav je personalna komisija Sekretarijata FLR Jugoslavije naglasila, da je odpusčanje nosečih žena nezakonito in kaznivo.” — Prav malo se podjetja menijo za odpovedni rok. Čeprav odloča zakon o državnih uslužbencih, da imajo uslužbenci z 20 in več let nepretrgane službe štirimesečni odpovedni rok, je Direkcija pošte vrgla na cesto na pošti 11 Vič uslužbenko, ki ima več kot 20 let službe. — OLO v Trebnjem, pa je odslovil kar 3 uslužbenke z enomesečnim odpovednim rokom, čeprav imajo vsi preko 20 let službe, eden celo 27.

Še bolj nečloveško pa je odpusčanje delovne sile radi osebnega obračunavanja. Tovarna Indus je odpustila sedemkratnega udarnika, ki je delal 26 let v tovarni, ker ni bil simpatičen personalnemu referentu.”

Pod naslovom “Kdo naj plača škodo” pa ima “Ljudska pravica” kar tri dopise s pritožbami. V prvem, iz Trebnjega, pravi dopisnik: “Poslovalnica okrajnega magazina Čatež ima svoj lokal v starem lokal pri Kotarju v Gorenji vasi. Tam so se nastanile podgane in uničile v zadnjih mesecih kavnega nadomestka in blaga za 8495 din.” V drugem, iz ljubljanske splošne bolnice, pa: “Že dalj časa dobivajo bolniki na posameznih oddelkih kot dodatek jajca, ki so povečini vsa pokvarjena in romajo v stranišče. Dogodili so se primeri, ko od 15 jajc ni bilo niti eno užitno.” In tretji, iz Ajdovščine, se je spraval nad menzo v Tovarni likerjev in sadnih sokov. “V menzi je izginil skoraj ves jedilni pribor. Upravni odbor pa ne ve kam. Abonentci se upravičeno pritožujejo. Hrana je slaba, neokusna in včasih niti docela kuhana.”

Se lepši red kažeta dva druga dopisa.

Prvi je iz Maribora. Dopisnik piše, da mariborski prosvetni delavci še nimajo urejenih plač. Čeprav je poseben zakon točno določil, kakšne pravice do napredovanja in višje plače imajo učitelji, je moral vsak učitelj napraviti posebno vlogo za napredovanje. “Formularji za prošnje so požrli kupe papirja, do čim naše šole nimajo niti zvezkov.”

Drugi dopis iz Žalca v Sav. dolini kaže kako “veliko ljubizen do mladine” imajo razni komunistični lokalni gospodarji:

“25. t. m. naj bi se na žalski gimnaziji začel redni pouk. Ker stali bili tekoma leta v šoli dnevno razstavi, se je pouk začel 14 dni kasneje. Med tem naj bi slikar-

ji prebelili sobe. Toda nekateri ljudje pri OLO v Celju so slikarje odpoklicali, da bi prebelili stanovanja okrajnih funkcionarjev. Tako bodo ostali šolski prostori še naprej umazani.”

Za pametnega človeka je samo ena številka “Ljudske pravice” dovolj, da vidi, kakšne razmere vladajo v Jugoslaviji.

To seveda ne velja za nekatere zapadne pametnjakoviče, ki hodijo v Jugoslavijo kot v “Indijo-Koromandijo”, kjer vlada “junaški, zdravi in humani” maršal Tito. Ti sodijo stanje v Jugoslaviji po Titovem pasu in z zlatom obloženih prsih, ne pa po lačnih, raztrganih in bosih jugoslovanskih sužnjih.

MONARHIJA ALI REPUBLIKA?

(Nadaljevanje s 3. strani)

litična zgodovina nam je dala za tak razvoj nekaj klasičnih primerov.

Tudi pri izbiri oblike vladavine vse zlato, kar se svetli. Zato je treba pri tej izbiri predvsem pretehtati politično zrelost naroda ali narodov, ki stoji pred tako izbiro. Dober barometer za tako zrelost je število strank in življenjska doba posameznih strank. Čim manj jih je in čim bolj so zasidrane v narodu, tem lažja je izbira in tem lažje se ustvarijo pogoji za eno ali drugo obliko vladavine. Samo s premlevanjem tega, kar je bilo doslej slabega, se ne pride daleč.

I. A.

Ljudska modrost je pa le prava

Učeni ljudje na Zapadu so pogruntali, da je Titov komunizem nekaj posebnega. Tito veruje v Maxa in Lenina, zametuje pa Stalina. Zato so dali Titovemu komunizmu ime “nacionalni komunizem”. S to oznako so se pa precej približali tisti, ki jo je pribila Moskva, da je Tito fašist.

Kdo ima prav? Fašisti in nacisti so bili tudi nacionalisti. — Predno je Mussolini začel goniti svoj fašizem, je bil socialist. Hitler je ostal nacionalistični socialist do kraja. Med obema, socializmom in komunizmom, ni veliko razlike. Smoter je isti, samo pota in metode so različne. In če je prišel Tito do istega cilja, do katerega skušajo priti socialisti z evolucijo, s pomočjo revolucije, ni nič čudnega, če postanejo pravi socialisti v komunističnih državah komunisti, saj vendar živijo v pravem in družabnem redu, po katerem so stremeli. Pa se še čudimo angleškim laburistom, da obiskujejo Tita!

Pa pustimo to razglabljanje, če ne bo zmeda še večja.

“Komunizem, nacionalni komunizem, fašizem, socializem” so danes pojmi za družabni red. Poleg iste končnice imajo še eno stvar skupno: Ljudem se pod vsemi temi —izmi slabo godi. Ljudi pa končno firma ne zanima. Njih briga, kaj se za firmo skriva.

Študent in muzikant Steve Sandulich iz Pittsburgha je bil v oni skupini študentov, ki je obiskala Jugoslavijo. Fant ni niti socializem niti učenjak, pa je došel še najboljše zadel, ko je rekel, da med Titovim in ruskim komunizmom ni razlike in da je v Titovem komunizmu tudi precejšen drobec fašizma. Fant je povedal tako, kot je videl. Zato ni treba novih izrazov. Sila se je že pred tisoč leti imenovala sila. Ker pa je v sedanjem človeštvu komunizem in fašizem izraz za silo in nasilje, se je fant pri oznaki Titovega komunizma poslužil teh dveh pojmov.

Tisti kmet, ki je pisal svoje-mu bratu iz Notranjskega v Ameriko, je pa povedal še bolj jasno. Iz njega je govorila nepopačena ljudska modrost. Ta zadene pojem prav tako živo, kot

zadene v živo žebelj, ki ga zabije nekemu v glavo.

Takole piše:

“Naša vlada je prav taka, kot je bila tista pred majem 1945, ko je še bila v gozdu. Ona je kradla ponoči, ta pa podnevi. Vse ji prav pride. Kaj več Ti že ne morem pisati, le to Ti rečem. taki reveži nismo bili še nikoli.”

Ali bi radi še kaj več? Naj bo! Takole nadaljuje:

“Imeli smo sestanek OF, na katerega sta nam prišla govoriti dva mlada smrkvavca iz Ljubljane. Ljudje so se pritožili, da so brez obleke in obutve. Pa sta se mlada smrkvavca norčevala iz ljudi, češ da ne vidita nobenega ne bosega, ne nagega.”

Vidite, to je pa socializem v praksi!

Kljub temu pa lahko berete vsak dan v jugoslovanskih časopisih, da življenjska raven ljudskih množic raste in da manjka stvari in živil na trgu zato, ker imajo ljudje preveč denarja, pa vse sproti pokupijo.

Vidite, to je pa moderna modrost! Jugoslovanski komunisti pravijo, da je to socializem, Moskva pravi, da je to fašizem, na Zapadu zopet vedo, da je to nacionalni komunizem. Kmet, ki ga “izmi” še niso zmotili, pa pravi temu sistemu “vlada, ki krade, enkrat podnevi, drugič ponoči.”

Kako.

Uredba o prometu s prostimi presežki

Prosti presežek kmetijskih pridelkov je to, kar ostane kmetu potem, ko je izpolnil svoje dajatvene obveznosti proti državi.

O prometu s temi presežki je bila izdana dne 5. t. m. posebna uredba ministrstva za državne nabave LR Slovenije.

Ta uredba določa: Proste presežke kmetijskih pridelkov smejo nakupovati le:

- 1.) nakupovalci, ki imajo za to posebno pismeno pooblastilo OLO oz. MLO, v katerega območju naj se nakupi vršijo,
- 2.) do 15. nov. smejo nakupovati proste presežke krompirja samo pooblaščenec kmetijske zadruge,
- 3.) zasebniki, ako nakupujejo samo za sebe oz. člane svoje družine.

Prodajati pa smejo le oni kmetje, ki se izkažejo s pismenim potrdilo KLO, da so zadovoljili svojim obveznostim oz. da so bili prisilnih oddaj oproščeni.

Nova uredba ima očitno 2 namena:

- 1.) indirektno prisiliti kmete, da oddajo vse, kar jim je bilo naloženo, ker ne smejo ničesar prodati, dokler niso svojih obveznosti izpolnili,
- 2.) preprečiti divje nakupe po raznih menzah, delavskih zadrugah itd. ter spraviti vse nakupe pod kontrolo OLO oziroma MLO, da bi se na ta način preprečilo kupčenje blaga in pridelkov v enih okrajih na škodo drugih. To je bilo potrebno zato, ker je OLO oziroma MLO odgovoren, da krije svoje potrebe na prehranbenem polju prvenstveno v svojem okraju in šele, če tu viškov ni, iti nakupovat v druge okraje.

Tale mož spada za zapahe

Pa ne kake kaznilnice, ker je sicer pošten profesor, ampak kake institucije, kjer zdravijo take, ki so premalo ali pa preveč brihtni. Mož je postal lani celo lord, piše se pa Boyd-Orr. Pred tedni je obiskal Jugoslavijo in ko se je vrnil, je dal v časopise sledečo izjavo, ki jo je potem razširil Reuter:

“Jugoslavija je najbolj neodvisna država na svetu. Jugoslavija se je uprla izžemanju ene sile in se ne da kupiti od druge. Neovirano sem potoval po vseh jugoslovanskih pokrajinah in sem bil ganjen nad navdušenostjo delavcev po tovarnah, nad svobodo kritike in diskusije. Če bo imela Jugoslavija us-

SPOMENICA KLUBA KROG

število mlajših slovenskih izobražencev v Clevelandu, Ohio, U.S.A., se je strnilo v klub KROG. Zele pa objeti v svoj KROG vse Slovence, koderkoli po svetu, ki soglašajo z mislimi pričujoče spomenice

Ustanovna poslanica kluba “Krog” V CLEVELANDU, OHIO, U.S.A.

Ustanovitev kluba KROG je vzklikla ob očitujočem dejstvu, da slovenska emigracija ne izpričuje v dovoljni meri svoje kulturne in občenarodne dejavnosti. Tudi smo mnenja, da Slovenci v emigraciji in še posebej slovenski izobraženci ne smemo izgubiti stika z razvojem v domovini.

Naš prvotni namen in poudarek dejavnosti bo na kulturnem področju. Vendar se tudi občenarodnim vprašanjem ne bomo odtegovali.

Čutimo vso težo slovenske tragedije in prepričani smo, da pomeni ta tragedija veliko mejo v življenju Slovencev. Naj bi nam bil čas begunstva v razsvetljenje in nova spoznanja.

Poudariti hočemo, da so naša prizadevanja tvornega značaja. Ne bi hoteli biti nova skupina, ki naj še naprej drobi slovenstvo v begunstvu, predvsem razumnost, in nikalnem smislu. Nikakor nimamo namena spuščati se zgolj na politično področje, najmanj pa ustanavljati novo strankarsko skupino.

Hočemo biti gibanje, tvorno na kulturnem področju, in se truditi za dvig ravni pri delovanju za splošno-narodna vprašanja in naloge.

V KROGU bi radi združili in povezali k delovanju in ustvarjanju mnogo Slovencev, neglede na osebna naziranja posameznikov, vse Slovence, ki priznavajo svobodo duha, kulturnega ustvarjanja in političnega delovanja. Člani KROGA naj bi potemtakem skušali povsod vzbujaati smisel za strpnost v nasprotju z ekskluzivizmom, za stvarnost v nasprotju z demagogijo in za naravno poštenost in iskrenost v nasprotju z nekaterimi oblikami različnih taktik.

Oblike kulturnih in občenarodnih dejavnosti so mnogotere. Kakšne in koliko jih bo zajel naš KROG, bo pač odvisno od razmer, sredstev in razumevanja naših članov in prijateljev. Upamo, da bodo podobne misli dovedle tudi drugod po svetu živeče slovensko razumnost v stik in sodelovanje s KROGom.

V Clevelandu, Ohio, U.S.A., jeseni 1950.

MATE dr. RESMAN, predsednik,
BRANKO dr. PFEIFER, tajnik,
MARJAN STRANCER, pom. tajnik,
VIKTOR dr. NOVAK, blagajnik.

* * *

Poslanico objavljamo na željo kluba “Krog”, ki skuša z njo na ta način doseči tudi one slovenske izobražence, katerih naslovov ni mogel dobiti.

Uredništvo.

Laburisti in nadškof Stepinac

Pod naslovom “Aktion fuer Stepinac” poroča “Neue Zuercher Zeitung” od 12. septembra, t. l. med drugim tudi sledeče:

“Organizacija katoliških mladcev v Angliji je poslala delegacijo laburistične stranke, ki gre te dni na informacijsko potovanje v Jugoslavijo, poziv, naj se pri maršalu Titu zavzame za osvoboditev nadškofa Stepinca.

Novica, da je zboleel jugoslovanski mučeniški škof za tuberkulozo, je bila demantirana od jugoslovanskih službenih organov. Dementi povdarja, da je zdravstveno stanje nadškofa, ki je bil obsojen radi “kolaboracije s sovražnikom,” dobro, in da nasprotni vesti ne odgovarjajo dejstvom. Nasprotno je nadškof

peh, v kar jaz ne dvomim, se bo v nekaj letih dvignila življenjska raven hitreje kakor v najbolj razvitih državah Zapada.”

Tudi mi smo ganjeni. Ganila nas je pa neomejena naivnost ali bolje rečeno neumnost sicer priznanega svetovnega učenjaka. Kot kos je zapel to, kar so ga naučili Tito in njegovi. Kakor da bi poslušali Tita ali Djilasa! Hvala Bogu pa je na svetu več trmastih slavcev, kakor pa trdokljunastih kosov! In ti slavci se temu kosu smejijo.

Toda zadeva bi ne bila končno tako tragična, če bi šlo samo za tega profesorja, kateremu se po vsej priliki en kolešček prehitro vrti. Zadeva je tragična zato, kar razširja njegovo izjavo tako resna svetovna agencija, kot je Reuter, ker se bo le še kdo našel, ki bo izjavi verjel radi Reuterjeve avtoritete.

Samo eno željo imamo. Temu profesorju bi privoščili, da bi živel eno leto v Jugoslaviji, kot žive jugoslovanski profesorji. Sedaj je bil v Jugoslaviji kot Titov gost! Če bi živel kot jugoslovanski profesor, bi se mu najbrž kolesa v redu vrtila.

še v Mariboru.”

FRANCE SELJAK:

KAMNARJEV JURIJ

"Nimam česa urejevati," se je Matej zdramil iz misli. Pomolčal je, da ga je popustil nov napad bolečine. Nato: "Ti misliš v Argentino. Saj ne boš dobil potnega lista."

"Našim izseljencem ga dajo. Posebno, če gredo v Ameriko. Veseli so, da se nas iznebijo."

"Da se nas iznebijo?" je pogledal Matej široko. "Ali sem ti zato dal hčer, da jo boš vodil čez morje?" In je pomislil, da mu hčere ni dal. Bila je polnoletna, ni ji mogel braniti. Po težkem notranjem boju je izrekel zadnje besede: "Ali bi ostal, če ti jaz zapustim zemljo?"

"Na zemlji je človek neodvisen," je odgovoril Jurij. Vzdrhtelo mu je v srcu, a koj ga je bilo tega sram. "Ne govoriva o tem. Vi boste ozdravel . . ."

"O tem bova govorila," se je razburil bolnik. "Ženi ne zapustim, Danica je pregosposka, ne znata gospodariti. Če ne pojdeš v Ameriko, tvoja naj bo. Če ne — naj jo vrag vzame!"

Jurij je mločal. Težko mu je bilo reči besedo. Zdelo se mu je, kakor bi kupčeval s človekovo smrtjo. Matej je bil nestrpen. Nova bolečina mu je spala obraz.

"No?"

"Če je Vaša volja," je dejal Jurij počasi. "Delal bom, kakor bom vedel in znal."

Jurij je prvič videl starca ginenega. Nekaj toplega se je bilo zgenilo v bolestem izrazu obraza. V očesu je trepetala solza. Podal mu je tresoč se roko, stisniti mu je ni mogel.

"Da boš vedel, da nisem tak," je blebetal. "Sezi pod vzglavje. Vzemi denar! Hrani! Ne daj ga nikomur! Ne kaži ga ljudem!"

Tako sta se gledala še dolgo. Jurij ni vedel, kaj naj reče, kaj naj stori. Matejevo voljo je bilo treba izpolniti. Še je ukazoval, ni trpel ugovora . . . Slednjič je Jurij stal za vrati, vprašal:

"Ali bi ne šli po duhovnika?"

Matej je pomislil. "Pa pojditel!" se je izvil iz njega.

"Če bi šli po zdravnika, bi morda ozdraveli."

Starec je poskusil se dvigniti na postelji. Z velikimi, belimi očmi je zastrmel v Jurija, ki se ni bil mogel vzdržati teh besed. Prejšnja mehkoba in izraz topline sta mu izginita z obraza.

"Udari me rajši s sekiro, če ti dovolj naglo ne bom umrl."

Tako sta se poslovila. Kmalu je umrl Matej, čez tri dni.

29. Pogrebščina in konec.

Vest o Matejevi smrti se je v hipu raznesla po vasi in okolici. Dejali so: "Bil je ko skala, vendar ga je spodkopalo." In drugi: "Vse življenje je hranil in stiskal, vse je moral pustiti."

Ni imel prijateljev. Razen žene in hčere ni nihče jokal za njim. Ljudje so ga prišli kljub temu v množicah kropiti. Vino je prihajalo v trebušnatih steklenicah na mizo. Ljudje so pili, bili dobre volje. "Če bi rajni vedel . . ." Jurij ni štedil z denarjem. Ali je hotel po stari kmečki navadi z bogato obloženo mizo povelicati tastofo smrt? Morda je bil v tem poseben namen: vsaj po smrti omilili vtis stiskaštva, ki mu je bil rajni tako vdan v svojem življenju.

Pogrebščina je bila velika. Skoraj vesela ko svatovščina. Nanjo sta bila prišla tudi Marica in Čičigoj. Sedela sta Danici in Juriju naproti.

Sprva se Jurij Marici ni upal pogledati v oči. Česa se je bal? Ni vedel določno. Ali je spalo v njegovi duši še nekaj daljnega, kar bi se bilo lahko prebudilo tisti hip? Ali je trepetal pred njenim čustvom, ki ga tolikokrat ni znala, ni mogla zatreti v sebi? Slednjič je dvignil pogled in zastrmel v njeno obličje. Bilo je mirno, prav tako mirno, kot njene oči in du-

ša. Gledala ga je s prijaznim, nebržnim smehom. Prav tako, kot je gledala vsakogar v dolgi vrsti ob mizi. To ga je pomirilo. Tedaj se tudi v njem ni nič več zgenilo. Spomin na prizor iz knjige, ki jo je davno bral.

Ob njej je sedel Čičigoj. Majhen, srečen. Mel si je roke, pogledal zdaj ženo, drugič njega. Ali je meril globino njenega čustva in se veselil nad tem, kar je dožgal?

"Jurij, zdaj si na dobrem. Kdor ima zemljo, ima Argentino doma."

Juriju je bilo gnusno. Nekaj časa je molče strmel v Čičigoja. Mislil si je: "Še na pogrebščini misli na dobiček in na denar." In je znil: "Ne govorimo o tem!" Pristavil je: "Včeraj so mi prinesli potni list. Doma ga imam."

Čičigoj si je mel roke. "He, he, he! Rajni ti le ni bil tako nasproten, kot so govorili. Sorodniki se bomo obrisali pod nosom."

Marica je pogledala s karajočim pogledom moža. Spoznala je, da taki pogovori Juriju niso po godu. Ta jo je vprašal, dasi je že vedel:

"Pa tvoj oče, Marica?"

"Umr! je," je dejala. "Leto dni je od tega." Stisnila je ustnice in pogledala v mizo. Ob spominu na očeta jima je bilo zablistnilo nekaj v očeh. Njuna usoda je bila vzvezana z njim . . . Znova je ugasnilo. Da bi Marica zakrila grenek vtis razgovora, je začela pripovedovati o bratih. "Mlajši je v Jugoslaviji. Drugi se je vrnil iz južnih krajev, zdaj je doma. . ."

Iz vinjenosti je napil nekdo: "Na zdravje novemu gospodarju!" Čičigoj se ni nehal smehljati in si meti roke. Nekdo je celo poskusil zapeti. . . V izbi je bilo zadušno. Odprli so okna. Juriju je kljub temu legalo na senci in v dušo.

Dvignil se je. "Kmalu se vrnem," je dejal ženi. Zunaj je iztegnil roke, vdihnil polne prsi zraka. Tiha, moreča žalost je legla nanj, hotel se je je otrestiti. Ali so se bile nenadoma odprle davne rane? Ali je le radost pogrebščine tako vplivala nanj?

Stopil je po bližnici v polje. Srečal je Tonico. Velik, črn grozd je nesla v rokah. Bila je že poročena. Ponudila mu je: "Zadnji pridelek. Pokusi!" Odtrgal je jagodo in šel dalje. Jesensko polje je ležalo rumeno pred njim. Veter se je igral s trsnimi mladikami. Jurij jih je pobožal z roko. Gledal je na rdečkasto prst, ki se je zdela kot s krvjo prepojena. "Ta je moja. Ali mi bo rodila?" Nasmešnil se je in se zamislil v svoje nekdanje sanje. Zemlja ali morje? Zemlja, zemlja!

Dvignil je obraz. Zapad je bil pokrit s tenkimi meglicami. Na njih je umiralo v večernih barvah solnce. Drevesa so se nagibala v sapi, kakor da jih uspava nevidna roka. Od jav in delavnic je odmevela pesem dela, se izgubljala za vasjo. Morja ni bilo videti. Pod mavričnimi meglicami ga je slutilo oko.

To je bila Jurijeva domovina, njegova zemlja, njegov dom. Česa mu manjka do polne sreče? Svobode? Jesen je, pride zima, prišla bo tudi pomlad. Po slednji noči vstane zarja. Ne zadostuje, da ima človek kruh in ljubezen, na svetu so še druge stvari. O, ko ima človek dušo, dušo . . .

In četudi pride pomlad in zarja, Jurij je bil črne dobe neboljani sin, do smrti ga bo rahlo skelelo srce.

(Konec)

— V Kentucky je živelo leta 1948 15% vseh ameriških rudarjev — premogarjev.

OCTOBER 1950						
SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

OKTOBER

28. — Carniola Tent No. 1288 T. M., plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

29. — Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete priredi "card party" v cerkveni dvorani.

29. — Federacija Slovenske moške zveze priredi ob 3 pop. igro "Anarhist" in zvečer ples v Slov. domu na Holmes Ave.

29. — Pevski zbor "Planina" priredi koncert v SND na Stanley Ave., Maple Heights.

NOVEMBER

3. — 23rd Ward Democratic Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

4. — Društvo Bled št. 20 SDZ priredi plesno veselico v SND na 80. cesti.

5. — Glasbena Matica poda opero "La Traviata" ob 3:30 popoldne v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

11. — Društvo Slovenec št. 1 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

11. — Pevsko društvo Adria priredi ples v AJC na Recher Ave. Igra Strukljev orkester.

12. — Martinova nedelja. Slikovna predstava v Toronto, Canada.

12. — Slovenska dobredelna zveza, proslava 40 letnice v avditoriju SND na St. Clair Ave.

19. — Prireditel Organizacije Jugoslovanskega kulturnega vrta v SND na St. Clairu. Slike in nastop skupin na odru.

22. — Carolton Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

25. — Društvo sv. Cecilija št. 37 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

3. — Bonavets Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

9. — St. Clair Grove No. 98 WC, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

9. — Pevsko društvo Adria priredi ples v AJC na Recher Ave. Igra Peconov orkester.

30. — Društvo Kristusa Kralja št. 226 KSKJ, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

31. — Slovenski narodni dom in Klub društev SND, Silvestrov večer v obeh dvorinah SND na St. Clair Ave.

Ivo C. Jager:

Preko jugoslovanske meje

(Nadaljevanje)

Uspeh večji ali manjši v poslih, je običajna uvodna beseda za poslovnega človeka. Temu delu prerokovanja nisem pripisoval pomena. Krajše potovanja v zvezi z ženo iz juga, je pa takoj udarilo v mene z drama-

tično silo. Samo meni je bila ta žena iz juga poznana, vodila je skrivaj ljudi preko meje, vendar je bila zveza z njo prekinjena in nisem že dalje časa slišal od nje ničesar. Bila je izdana in so jo zaprli, česar pa jaz nisem vedel takrat. Ker po tej poti stvar ni šla naprej, sem iskal druge zveze in našel moža, čigar ime je bilo na I. To so bila dejstva, ki sem jih vedel samo jaz in prav nihče drugi. Da je Peter mogel videti iz kavega odcedka ime tega moža, je pač presegalo vse meje verjetnosti in je mejilo na možnosti preko izkušenj našega vsakdanjega življenja.

Po nekaj dnevih razmišljanja, ko sem šel dosledno korak za korakom, in nisem pustil nepreiskane nobene vrzeli, sem našel razpolago za Petrovo prerokovanje, posebno za navedbe, ki so bile meni prvi trenutek nezavedne. Bila so to dejstva pod pragom zavesti, kakor to stanje duševnega življenja po logiki imenujemo. V nas samih obstoja zavest dejstev, vendar ni na površju, tako bi nazorno rekel, zato se tega ne zavedamo, do-

V BLAG SPOMIN

PETE OBLETNICE PRERANE SMRTI NAŠEGA LJUBLJENEGA IN NIKDAR POZABLJENEGA SOPROGA IN OCETA

FRANK MOČILNIKAR

ki nas je za vedno zapustil dne 21. oktobra 1945

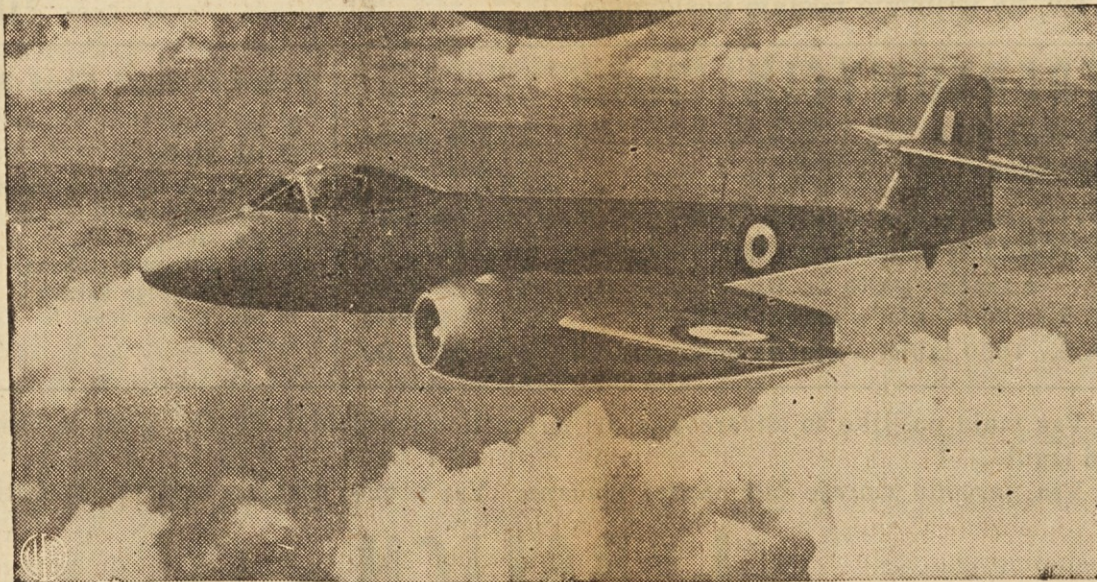
Globoko pod zemljo tam v ozki hladni hiši pet let truplo že leži, rešen si prav vseh skrbi.

Kako je dom tam Tvoj miran, tam vtihne vseh viharjev jeza, krivice roka tja ne seže tam res ni več težav ne ran.

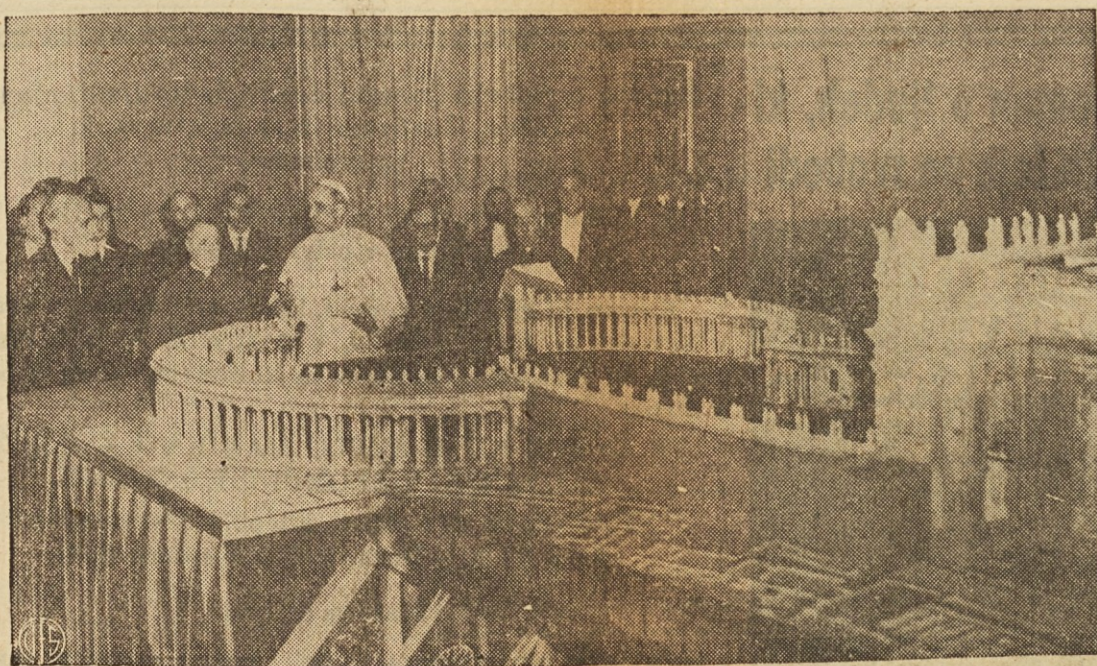
A duh visoko vrh zvezda z duhovi rajskimi Ti biva, v objemu večnega Boga zdaj blaženstvo brezmejno žvija.

Zalujoči ostali:

OTROCI, VNUKI in PRAVNUKI
Cleveland, Ohio, 23. oktobra 1950.

Najmočnejše raketno letalo. — Tole Gloster Meteor 8 bojno letalo ima vgrajeni dve doslej na svetu najmočnejši raketni turbini. Vsaka izmed turbin tega angleškega letala ima toliko moči kot štirje motorji letelih trdnjav skupaj.

S papeževim blagoslovom — Papež Pij XII je blagoslovil prvi točni posnetek bazilike sv. Petra v Rimu. Mojstersko delo je prišlo iz rok italijanskega arhitekta Attilia Savio (na levi v ozadju). Posnetek pojde na pot po celem svetu.

kler nas posebni dogodki na to ne opozorijo.

Tako je bilo z ženo iz juga. Ko je jasnovidec njo omenil, sem se je domislil, do takrat mi je izginita iz spomina, saj sem jo črtal iz svojih priprav za pot, dasi nisem vedel, da je zaprta. Vendar jo je jasnovidec Peter poiskal v kotih mojih skrivnih misli, kakor spreten operater najde kosce zdrobljene kosti in jih potegne ven. Se-le ko je jasnovidec omenil to ženo iz juga, mi je zopet prišla v spomin, do takrat je bila skoro izbrisana. In vodnik, kojega ime pričena na I? Da je to mlad mož, je verjetno, stari se s takimi stvarmi ne ukvarjajo. Da pa je prvo črko njegovega imena videl Peter v odcedku kave, to me je pretreslo docela, posebno ker sem videl duševni napor, s katerim je Peter črko I spravil iz sebe, polagoma in skoro jeeljaje.

Vendar sem ravno po tej črki nasel rešitev uganek Petrovega jasnovidstva. Resna nevarnost — ne bolezen — je pač običajna priloga prerokovanj, v mojem slučaju pa je bila naravna zadeva, ker je vsako prekorajenje meje na ta način, kot sem ga nameraval jaz, stvar življenja in smrti. Da je Peter slednjo izključil in dal mojemu koraku v negotovo bodočnost boljši start, da me ne bi obremenil s strahom uničenja, to mi je dalo misliti, vendar sem to pripisoval njegovemu dobremu srcu, pa svoji sreči.

Kako mi je pomogla črka I do rešitve? Ze pri ženi iz juga bi moral spoznati, kje naj iščem rešitev, pa sem bil takrat preveč zmeden. PETER JE ČITAL MOJE MISLI, kakor v knjigi popisan list, tako sem bil pred njim, da je otipal jedno misel za drugo in jo povedal, tako kakor je bila v meni v zavestnem ali podzavestnem stanju. Tako je bilo z ženo iz juga, na katero jaz nisem več mislil, on pa jo je našel med "odloženimi zadevami" in jo je spravil na dan. (Dalje prihodnjije)

Pomagajte Ameriki, kupujte Victory bonde in znamke.

MALI OGLASI

Delikatesna trgovina

Naprodaj je dobro založena delikatesna trgovina blizu Euclid Beach parka; zadaj za trgovino je 5 sob. Dajte ponudbo. Zglasite se na 239 E. 156. St., ali pokličite KE 1-6557. (207)

Priatelj's Pharmacy

SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogal St. Clair Ave. in E. 88th

GRELCI in LOVSKE POTREBŠČINE

ORODJE, BARVE, PLUMBARSKO
POTREBŠČINE, KLJUČE, ELEKTRICNE POTREBŠČINE

ST. CLAIR HARDWARE

7014 St. Clair Ave.
Tel. UT 1-0926
Laddie Pujzdar Joe Vertocnik

MAKE

ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES
YOUR BUY WORD

When you want vitamins that are Potent—

Guaranteed full potency, as shown on the label.

Easy and Convenient to take.

Economical—

Ask your druggist for One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules. Take one capsule each morning and you can forget all about vitamins until next day.

Each capsule contains the full basic daily needs of the five vitamins whose requirements in human nutrition have been established.

MILES LABORATORIES, INC.
Elkhart, Indiana

DELO DOBIJO

RADIAL DRILL PRESSES
MILLING MACHINE
AIRCRAFT MACHINISTS
MACHINE REPAIR MEN
ENGINE LATHE

"Set up" in operiranje svojega stroja.

Visoka plača od ure.
Employment urad odprt dnevno od 8:30 a.m. do 4 p.m.
Ob sobotah od 8 do poldne.

The Cleveland Pneumatic Tool Co.

3781 E. 77 St.
(blizu Broadway)

(208)

Pomivalci oken

za poslopje z uradi v mestu.
Stalna zaposlitev

40 ur na teden — stalna plača
V slabem vremenu drugo delo
Mora biti več del z varnostnim pasom

Cleveland Electric Ill. Co.
75 Public Square — Soba 714
(208)

Hišna dela

pol dneva, 5 dni v tednu.
2 večera za varstvo otrok.
Plača \$12.00
Za pojasnila pokličite — FA 1-7729. (211)

TOOL and DIE MAKERS SHEET METAL MEN

Kakor tudi moški za splošna tovarniška dela

SHIPPING HELPERS MATERIAL HANDLERS NAVADNI DELAVCI POMETACI

Dnevni šiht. — Dobra plača od ure.

The Bishop & Babcock Mfg. Co.

Vogal E. 49 St. in Hamilton Ave.
(212)

MALI OGLASI

Farma naprodaj

73 akrov obsegajoča Alfalfa farma z moderno hišo, 10 sob, v Madison, Ohio se proda. Zmerna cena. Za pojasnila pokličite H. Felber Jr. MA 1-3270. (X)

Pek za restavracijo

ki je vaje peči "pies and rolls".
Stalna plača, hrana in uniforma.
Zglasite se ob 2 popoldne

Borsel's Restaurant

7501 Euclid Ave.
(208)

Hiša naprodaj

na 5704 Luther Ave., za 2 družini, po 6 in 6 sob. 2 furneza na plin, garaža za 3 avtomobile, majhen lot. Za nadaljna pojasnila pokličite HE 1-1683. (207)

Uradne sobe

Zelo primerne za slovenskega zdravnika, zobozdravnika ali odvetnika so na razpolago v Slovenskem delavskem domu na 15335 Waterloo Rd. Zmerna stanarina. Za pojasnila pokličite: Mr. Petrovich, KE 1-2641. (209)

Hiša naprodaj

Krasna 8 sobna hiša za eno družino je naprodaj; kuhinja obložena s porcelanastimi ploščami (tiles), dvojna garaža; pidi vsi iz trdega lesa, lot 40x158. Vprašajte na 1335 E. 81. St. ali pokličite RA 1-1395. (Okt. 23, 25, 27)

Preša naprodaj

Naprodaj je vinska preša, skoro kot nova. Vprašajte na 7703 Lockyear Ave. ali pokličite HE 1-0959. — (207)

Ford avto naprodaj

1949 Ford Club Coupe, radio, Air Conditioning heater, pogriinjala za sedeže, sun vizor, front and rear guards. V prvovrstnem stanju, metallic gray. Avto je bil vedno v prvovrstni oskrbi in je prevozil še malo milj. Cena \$1,395. — 7703 Lockyear Ave. ali pokličite HE 1-0959. — (207)

FRAN DETELA:

ZBRANI SPISI

VELIKI GROF
Zgodovinski roman

A začela se je z rim pripraviti in vpiti, da hoče vsak način govoriti z gospodom Manlijem, dokler se niso odprla vrata, med katerimi se je prikazal mlad, črno opravljen vitez. Ta trenotek je porabila ženska in se splazila v sobo, kjer je našla poleg starejšega moža tudi onega, ki ga je iskala, doktorja Manlija. Tajnik avstrijskega mogotca Urha Eizingerja je Manlij spremljal poslanstvo, ki ga je bil uporni baron odpravil do celjskega grofa in ga je vodil mladi vitez Ziga Eizinger, bratranec starega Eizingerja. Ko pa je Mana prišla v to družbo, so se odprle zavornice njene zgovornosti in komaj se je dala toliko pogovoriti, da ni vpila in kričala na ves glas. Dolg in srdit je bil dogovor s tujimi možmi, a mir in svesten Manin obraz, ko je zapustila gostilno "Pri rjavem medvedu", je kazal, da je dosegla svoj namen.

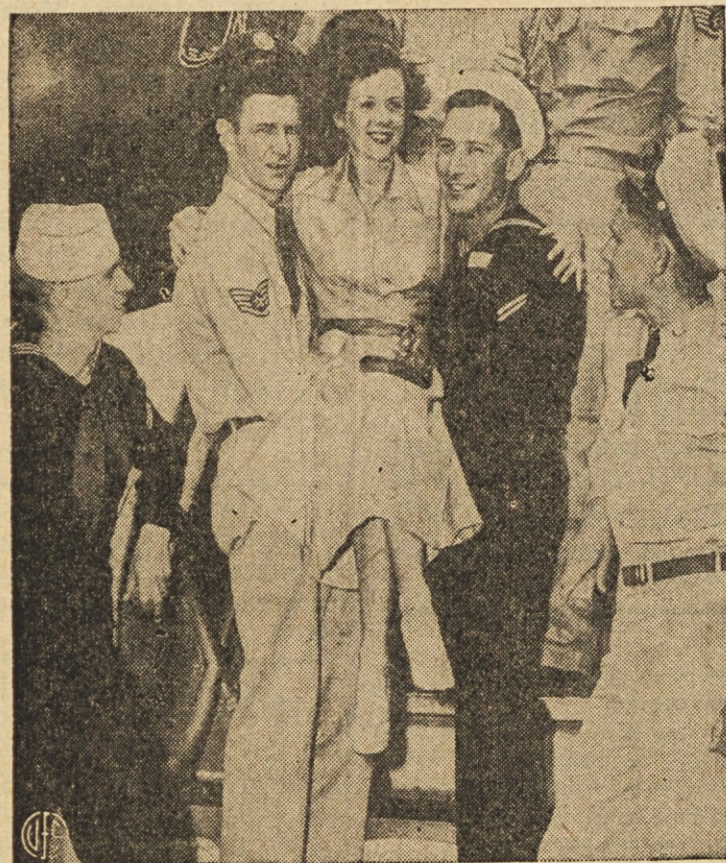
V svoji pisarni pa se je živo razgovarjal sodnik s Hajdingerjem in drugo, mnogo važnejšo in ponosnejšo osebo, ki je sedela na častnem mestu. Počastil

V BLAG SPOMIN
OSME OBLETNICE SMRTI NAŠEGA
DRAGEGA SOPROGA IN
OČETA

John Grill

ki je za vedno zatisnil svoje mile oči dne 22. oktobra 1942
Dolgo je, odkar odšel si tja, odkoder več vrnitve ni, odšel iz doline bridkosti, po plačilo v raj nebeski. K Bogu se naše prošnje dvigajo, da srčen zdaj si nad zvezdami. Žalujoci tvoji:
SOPROGA in DRUŽINA
Cleveland, O., 23. okt. 1950.

Izvolili so jo za "Ljubico" — Na sliki vidimo pevko Fran Warren, ko je bila kronana za "Ljubico oboroženih sil" po predstavnikih vseh vrst orožja. "Prestol" sta novizvoljeni kraljici preskrbela Sgt. Gerald Hopkins iz Brooklyn, N. Y. in mornar Martin Beader iz Birminghama, Ala.

je bil namreč sodnika s svojim pohodom mogočni tajnik celjskega grofa doktor Lenart Pistor.

"Kar ste ukrenili gospod sodnik," je dejal dostojanstvenik in se poklonil sodniku, "je vse vrolo dobro. Toda kaj se vam zdi? Je li to prav, da si laste nekateri samostani pravico braniti hudodelce in tako zastavljati pravici pot? Le premislite to protislovje, da imajo pravico pot zapirati pravici. Da najde preganjana nedolžnost zavetje v cerkvi in samostanu, to se ujema z visokim, svetim poklicem teh zavodov in krajev; a da bi se istega pomočka tudi hudobnež smel posluževati v ta namen, da se odtegne kazni in svojo hudobijo v prostosti nadaljuje, to vsekako nasprotuje svetosti onih prostorov. Zatorej mislim, gospod sodnik, da ste vi sicer ravnali v smislu našega prevzvišnega vladarja, ko ste pred minoritsko cerkev postavili stražo, da ne more zločinec uiti; da pa visokim intencijam niste zadostili docela, ker ste se ustavili pri tej naredbi. Po mojem skromnem mnenju, ki ga je milostivi knez često počastil z odobravanjem, bi imeli iti dalje in ne glede na slučajni ugovor slabo poučenih menihov iztirati hudodelca iz najskrivnejšega samostanskega kota ali tudi izpred cerkvenega oltarja. Prosim ponižno —" se je zasmehljaval Lenart, ko mu je sodnik hotel seči v besedo — "oskrbnili bi s tem svetišče, hočete reči.

Toda, gospod sodnik, jaz vem, da to ni vaše pravo prepričanje in žalil bi vaš razum z mislijo, da ste vi res tega mnenja, da kdo božji hram skrini, če iz njega izžene hudodelca. Ali ni greh misliti, da bi bil Kristus, ki je menjavce in barantače spodil iz svetišča, vesel razbojnikov v svetišču? Dovolite," se je zopet nasmehnil govornik in prijazno potkal roko nepotrpežljivemu sodniku, "vem, kakšen tehten razlog hočete navesti proti moji zahtevi, gospod sodnik. Samostan ima staro svojo pravico, kajne! A ni še deset let, kar je oče našega milostivega vladarja ukazal ulomiti samostanska vrata in vlek iz gvardijanovega stanovanja na vešala štiri privržence svojega tedanjega in sedanjega sovražnika, cesarja Friderika.

Kmalu potem se je isto tako zgodilo sokolarju škofa krškega. Posest se je tako pretrgala, "usucapio cessavit", in ta tako ime-novana pravica je izgubila veljavo, če jo je sploh katerikoli imela; kolikor pa je meni znano, se niso upali menihi nobenkrat upreti se."

Lenart se je naslonil nazaj, prekrižal roki in čakal, kaj bo sodnik odgovoril. Z vedno na smeh se držečega obraza je sijala velika samosvet.

"Gospod doktor," reče oni mirno, "na vašo učeno razpravo mi dovolite, da odgovorim s preprostimi besedami, kakor mi jih narekuje meščanska pamet. Samostanski vrhovni gospodar je milostivi grof sam: kako on ravna, to se nam ne spodobi soditi. Začasni varuh v grofovi odsotnosti pa je sodnik in vsled tega dostojanstva bom branil jaz proti vsakemu pravico, ki veli: kdorkoli pribeži v samostan, je varen in en dan in eno noč ga nihče ne bo vprašal, kdo je in zakaj beži. Kadar pa preteče ta čas, sme sodnik zahtevati beguna, ako mu more dokazati hudodelstvo. Tega zakona se jaz držim in umaknem se le izrečni grofovi volji. Kar je torej straži ukazano, pri tem ostane za danes; jutri pa bomo izkušali dokazati, da je ubežnik res kriv zločina, katerega ga dolžimo."

Lenart pa je vprašal, če se more o tem še dvomiti, ko ga je vendar trgovec Filip sam, potem Mavroh in Petacij osumil; ko ga je več prič prejšnji dan videlo v kovačnici; ko ga je že beg sam izdal. Torej na tezalnico z njim!

"Potem je pač obsojen," je dejal zdravnik Hajdinger. "Menite?" ga vljudno vpraša Lenart. "In kaj je danes izpovedal ujeti zločinec, kovač Vrbano?"

Zdravnik pa je bil v zadregi, kajti ravno zadnji slučaj se ni ujemal z njegovimi besedami. Mučili so ubogega Vrbana na vse grozovite načine, da bi iz njega spravili, kdo je bil nje-

gov tovariš pri napadu, a vse zastonj; nobene besede, nobene nega zdihljaja ni bilo čuti iz njegovih ust. Ko pa so vseka-kot hoteli upogniti s trpinčenjem trmo trdovratnega moža, jim je na tezalnici umrl. "A kakor se iz molčanja tega nesrečnika", je dejal zdravnik, "ne more sklepati, da bi ne bil imel nobenega tovariša pri hudodelstvu, tako se tudi izjave drugih, občutljivejših zatožencev ne smeja vedno imeti za golo resnico."

Pomilovalno se je nasmehnil Lenart in dejal: "Contra princi-

pia negantem non est disputandum, gospod doktor. Ampak da pridemo h koncu, moram povedati, da imam jako važne razloge za svojo trditev."

Preden jih je bil pa objavil, je naznanil sluga sodniku, da želi z njim takoj govoriti baron Žiga Eizinger. Sodnik je hotel sporočiti obiskovavcu, naj malo počaka, a Lenart skoči pokonci rekoč: "Dovolite, da se z gospodom Hajdingerjem umakneva v sobico zraven. Visoki gospodje ni da bi čakali."

(Dalje prihodnjic.)

Utrujen bojevnik — Izčrpan in umazan počiva naslonjen na drevo nekje v Koreji vojak, ki je bil 43 dni neprestano v bojni črti, vendar so njegove ročne bombe in puška pripravljene za vsak slučaj.

STAKICH FURNITURE CO.

Quality at a Price — Easy Terms

IVanhoa 1-8288—James D. Stakich—16305 Waterloo Road

DARILNI PAKETI ZA V DOMOVINNO
NAJFINEJŠA BELA MOKA — PILLSBURY'S XXXX

100 lbs. do Reke \$ 7.50
100 lbs. do najbližje postaje naslovnika \$10.50

STREPTOMYCIN "Merck"

S zračno pošto 75c gram
Priporočeno 60c gram

RUTIN: 500 tablet s zračno pošto \$ 9.00

PENICILLIN: 3 milijone edinic v olju in s zračno pošto \$ 7.00

P.A.S.: 500 tablet s zračno pošto \$17.00

P.A.S.: 1000 tablet s zračno pošto \$31.00

Paket št. 2.....Cena \$27.00

20 lbs. Riža
15 lbs. Sladkorja
10 lbs. Zelene kave (nežgane)
10 lbs. Spaghetti
5 lbs. Masti
5 lbs. Ješprena (ječmen)
3 lbs. Slakdega kakava
18 pkg. Lipton juhe
½ lb. čaja

Vse moje pošiljke so zavarovane pri največji zavarovalni družbi proti celotni ali delni izgubi.

Vsa naročila morajo biti naprej plačana. Vsa pisma, naročila in denar pošljite na

L. BALICH

527 WEST 48th STREET

New York 19, N.Y.

Telefon Circle 6-8309

Roman o ljudeh, ki jih žeja po svobodi

Zgodba o globoki ljubezni dveh mladih ljudi, njunem gorečem idealizmu in samožrtvovanju za svobodo

"Ljudska pravica" in "Ljudska demokracija" razgaljeni v ostri luči satire.

Roman, ki ga čitajo povsod, kjer žive Slovenci v svobodi: v Severni in Južni Ameriki, v Avstraliji, Angliji, Franciji, Italiji, na Tržaškem, Goriškem in Koroškem, v Egiptu in celo v Siamu.

TE KNJIGE NE BI SMELO MANJKATI V NOBENI SLOVENSKI NEKOMUNISTIČNI HIŠI!

Trdo vezan, 274 strani, z lepo naslovno sliko. Cena \$3.00. Denar pošljite z naročilom.

Naroča se pri:

AMERIŠKA DOMOVINA ali TRIGLAV PUBLISHING
6117 St. Clair Ave. 1107 E. 74 St.
Cleveland 3, O. Cleveland 3, O.

Papež je pohvalil Fleminga — Papež Pij XII je pohvalil sira Aleksandra Fleminga, angleškega znanstvenika, ki je odkril penicilin. Papež se je razgovarjal s Flemingom ob priliki sprejema članov Mednarodnega zdravniškega kongresa, ki se je vršil v Rimu.

OBLAK MOVER

Naša specielnost je prevažati klavirje in ledenice. Delo garantirano in točna postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem do vašega starega znanca

JOHN OBLAK

1146 E. 61. St.

HE 1-2730

Naročite si

BARAGOVO PRATIKO

za leto 1951

Ima bogato in zanimivo vsebino. Je povečana od lani za celo sekcijo 32 strani, zato stane letos malenkost več.

s poštino stane \$1.00

kar pošljite v Money Odru, čeku ali pa v gotovini na novi naslov:

BARAGOVA PRATIKA

6519 WEST 34th STREET BERWYN, ILLINOIS

Naročite jo čimprej, dokler je v zalogi!

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

